

Şaftalı çiçəyi

ŞAFTALI ÇİÇƏYİ

Keçmiş və bu gün Çin şeri
çevirəni

Əziz Səlami

GİRİŞ

Çin şerinin dünyasına bir baş vurmaq istəyənlər 3000 il bundan qabaq çağlara dönməli olacaqlar. Bu o zamandır ki, Çin şerinin ilkin qaynaqlarından biri olan “Mahnılar kitabı” xalq tərəfindən yaranıb və kütlələr arasında yayılmaqdadır. Bu kitab sonralar 6-5-ci yüzilliklərdə (İsadan qabaq) Konfusiyus tərəfindən redaktə edilmiş və Çin ölkəsində yaşayan insanların milli ədəbi abidəsi kimi tanınmışdır. Bu kitabda toplanan şer və mahnılar bütün tarix boyunca sevilərək oxunmuş və uzaq yüzillikləri keçə-keçə, nəsildən-nəsilə öz dərin izlərini şer və ədəbiyyatda buraxmışdır.

Çin ədəbiyyatından söz etdiyimizdə sarayın və hakim çevrələrin bu sahədə kəskin rolunu unutmamalıyıq. Çin ədəbiyyatı tarixində az şair tapmaq olar ki, sarayda özünə bir yer açmağa və bir mənşəb sahibi olmağa can atmamış olsun. Bu yolda yazıçı və şairlərin çəkdiyi acı və ağırlar az olmamışdır. Li Bo Çin tarixinin ən böyük şairi ömrünü ağır ehtiyac və yoxsulluq içində keçirmiş olsa da belə bir arzuda olmamışdır və bunu da istisna bir hal sanmaq olar.

Çin şerində, bir çox hallarda söz rəssam boyası kimi göz önündə görünməkdədir. Başqa sözlə desək, şer şairin gördüyündən söz açmır, onu bir-başa göstərir və sözlər önümüzdə dağlara, qayalara, vətənə doğru yelkən açan uca buludlara və bambuq ormanı ardından boylanan dolu aya dönür. Bununla da şair söz rəssamı kimi bir sənətçi kimliyini qazanmış olur. Biz burada şerlə rəsmi yaxın qonşuluğunu deyil, ayrı-ayrı biçimlərdə olan və eyni cövhəri daşıyan sənət əsəri olduğunu görürük. Bir çox Çin şerində şair sözlərinə bənzətmələrlə (təşbehlərlə) deyil, gerçəyin özündə gizli olan poeziyanı oyatmaqla şer dəyəri verə bilir. Beləliklə söz gözümüzün önündə gerçəyin poetik biçimini almış olur.

Şairin sevdiyi bir insan artıq getmiş və ondan uzaqlaşmışdır və bunun kədərini ürəyində duyan şair bu ayrılığı sözlərin boyasıyla ən yığcam və ən canlı bir biçimdə rəsm edə bilmişdir:

Dalğalanırdı sularda ayın işıqları,
uzanırdı qayığın sahilə.
İndi bir cüt durna durur qaranlıqda,
qumlar üzərində, qayığın olan yerdə.
(Qunq Su)

Və ya:
Sallanır divardan gavalı budaqları,

bu soyuqlarda nə qərİbdir çiçəkləri!
Qar sanmaq olardı onları
olmasaydı incə qoxuları.

(Su. Dunq-Po)

Bir başqa örnək:
Günəş batdı. Qaraldı uzaq dağlar.
Qalın qar altında yoxsul bir dam.
Çəpərin ardında hürən bir it. Mən
bu gecə
bu qaranlıq qar dünyasında burda
qalmalıyam.
(Liu Çanq Çinq)

Çin şerini başqa bir dilə çevirməkdə çətinliklərdən biri onlarda olan simbolların çoxluğudur. Bir çox hallarda hər bir ot, hər bir çiçək, hər bir quş və s. Şerdə simbol olaraq işlənmişdir ki, bunları açıqlamadan şerin doğru anlamını bilmək də mümkün deyildir. Bu kitab üçün seçilmiş şerlərin çoxu az simvolu olan şerlərdir və onlar da açıqlanmışdır. Bütün xalqlarda olduğu kimi Çin tarixi də qanlı döyüşlər, sonsuz basqınlar və çalıb çapmalar tarixidir. Bütün bunlar öz əksini şer və ədəbiyyatda da tapmışdır. Bir çox şerlərin mayası intiqam, düşmən qanını axıtmaq, yurduna od vurmaq və bu kimi duyğularla yoğrulmuşdur. Bu seçmədə bu temada olan şerlərə göz yumulsa da ana vətənin şərəf və

Şaftalı çiçəyi

qürurundan, sərbəstlik və başucalığından söz açan şerlər yer almışdır.

Uzun illərdən bəri Çin şerinə bəslədiyim sevgi bu qocaman şer ormanından ancaq bir neçə ağaclıq dilimizə çevirə bilməyə səbəb oldu, həm də ikinci dildən! Boynu bükük yetim dilimiz bizdən nələr gözləmir ki!!!

İÇİNDƏKİLƏR:

*Cu sülaləsi (11-3 yüz il İsadən öncə)	
„MAHNILAR KİTABI” NDAN (1000-700 il İsadən öncə)	
Siçovul mahnısı	21
Onunla	22
Sərbəst qaçar dovşan tarlada	23
Soyuq quzey yeli	24
Ağacqıranların mahnısı	25
Əsgərlərin şikayəti	26
CÜ YÜAN (340-278 il İsadən öncə)	
Sorğu	27
*Han sülaləsi (206 il İsadən öncə və 220 il sonra)	
CİA (201-169 il İsadən öncə) (19 əski şerdən)	
Çiçəkli budaq	29
*Üç padşahlıq və Cin sülalələri (220-420)	
TSAO Pİ (187-226)	
Söylə, nə qalacaqdır?	31

ADSIZ BİR ŞAİRDƏN Bahar küləyi	32
TSAO Cİ (192-232) 21 il Loyanq şəhərinin talanmasından sonra	33
ADSIZ BİR ŞAİRDƏN Xalq mahnısı	34
TAO YÜAN-MİNQ (365 və ya 372-427) Böyük bəxtiyarlıq	35
Ölümüm üçün mahnı	36
HİYE LİNQ-YÜN (385-433) Dönüş	40
*Güney və quzey sülalələri (420-589)	
HSYE-TİAO (464-499) Bahar şikayəti	43
*Sue və Tanq sülalələri (581-907)	
MO-LİNQLİ BİR QIZDAN Unudulmuş	45

Şaftalı çiçəyi

VANQ SENQ-YU Uzaqlarda qadınımı düşünürkən	46
VANQ-ÇANQ-Lİ Göldə lotusla qız	47
MAY ŞENQ İncə quş	48
ÇEN-DSI-ANQ (556 və ya 661-702?) Düşünürkən	49
VANQ-FAN Cİ (590-660) Bəxtiyarlıq	50
VANQ BO (650-677) Dostlarla müqəddəs bulaqda	51
HO Cİ-CANQ (659-744) Vətənə dönürkən	52
MENQ HAORAN (689 və ya 691-740) Bir yay axşamında Dağ komasında dostum Dinq Danı gözləyirkən	53 54
HAN ŞAN DSI (680-790?) Dağ monastırından dönürkən	55

Şaftalı çiçəyi

HE-TİSİTSANQ (744-ci ildə ölmüşdür)	
Yurda döndüyümdə	56
VANQ-VE (699-759 və ya 761)	
Dağdakı komamda sonbahar	57
Bambuqluqda	58
Əlvida	59
Yaşlı çağımda	60
Dağlarda	61
Evə dönürkən	62
Ayrıldıq	63
Sonbahar gecəsi	64
Sorğu	65
KUI-TU	
Bayram axşamında	66
Çölqazı	67
ADSIZ ŞAİRLƏRDƏN	
Ay üçün	68
Yalnızlıqda bir tapınacaq	70
Şaftalı çiçəyi	71
Çayın qovuşacağımda	72
Tarıça Matsü üçün	73
Səni yola salırkən	74
Lİ-BO (701-762)	
Bir qızın bahar düşüncəsi	75

Dağdan enirkən dostum Husiyə qonaq oldum	76
Ay işığında içən yalnız adam	77
Gecə duyğusu	78
Yanqsoya gedən dostum Menq-Haoran	79
Sonsuz həsrət	80
Həsrət	81
Tikanqarı dağlarında ayrıldıq	82
Yəşəm pillələrin hüznü	83
Erkən yola düşürkən	84
Üzüntü	85
Nə zaman?	86
Dağlarda axşam içkisi	87
Dağların yalnızlığında yaşayan dostum	
Yanq üçün	88
Baharda	89
Qayıqda	90
Özünüunutma	91
Uzaq ney	92
Baharda balıqçı	93
Buludlarda	94
Balıqçıl quşu	95
Axşamkən qarğaların çığirtısı	96
Qalanlar	97
Oxuyan ruhlar	98
QAO-Şİ (702-765)	
Dostum Dunqdan ayrılırkən	99

VANQ-TSİHUAN

Qalada	100
Dostu gözləyirkən	101
Bağlanmış qayıq	102
Dosta qonaq	103
Bahar sabahı	104

DU FU (712-770)

Ay işığında qardaşlarımı düşünürkən	105
Yuxuda gördüm Li-Bonu	106
Ölkəyə baxırkən	107
Dağa qalxırkən	108
Xəstə palmalar mahnısı	109
Savaşın dəhşəti unudulacaqdır	111
Li Bo üçün	113
Şu çayı sularında	114
Ürəkdə bir ev	115
Döyüşçünün gənc qadını	116

LİYU-ÇANQQİNQ

Gecə yoldakən	118
Güneyçay kənarında insanlardan uzaq yaşayan Çanqın görüşünə gedirkən	119

ADSIZ ŞAİRLƏRDƏN

Sonsuz dalğalar	120
Çayda	121
Sonbahar kədəri	122

Şaftalı çiçəyi

Donmuş ürək	123
LİYU-ŞEN-HSÜ (8-ci yüzillikdə yaşamışdır) Dağdakı komam	124
VE-YİNQ-VU (737-790?) Payızgülü	125
Axşam yağışı	126
Bir sonbahar gecəsində Qin Dan üçün göndərilmiş	127
Şutısuya yaxın sulara	128
BAY-CÜ-İ (772-846) Sərbəstlik	129
DU MU (803-852) Ayrılıq	130
VE TSUANQ (803-852) Tsanqtaıda gecə düşüncəsi	131
TSANQ-Bİ Sevgilim üçün	132
ADSIZ BİR ŞAİRDƏN Ququ quşuna	133
VEN-TİNQ CÜN (812-870?) Sonbahar yağışı	134

CANQ-Cİ	
Ağcaqayın körpüsü yanında	135
ÇANQ-CİN (768-830)	
Poşan monastırında	136
LİU ÇANQ-ÇİNQ (709-780)	
Qışda görüş	137
LİU DSUNQ-YÜAN (733-819)	
Qarlıqda çay	138
Lİ ŞANQ-YİN (812-858?)	
Tökülən çiçəklər	139
Rahibin daxması	140
Adsız şer	141
*Beş padşahlıq və Sunq sülalələri (907-1279)	
Lİ HSÜN (855-930 cu illərdə)	
Lotus gölündə üzən qayıq	143
Lİ YÜ (937-978)	
Rahatsız gecə	144
Lİ-HUNQ-ÇANQ	
Küləkdə söyləndi	145

NİYU HSI-Cİ (930-cu illərdə yaşamışdır)	
Baharda ayrıldıq	146
QU HSÜAN (935-ci illərdə yaşamışdır)	
Həsrət	147
CANQ HSYEN (990-1078)	
Bahar gecəsi	148
YEN ŞU (991-1055)	
Sonbahar	149
Göl kənarında axşam	150
LİU YUNQ (1035-ci illərdə yaşamışdır)	
Sonbahar yalnızlığı	151
SUNQ Çİ (998-1061)	
Bir bahar günü	152
TSENQ-KUNQ-LİYAN (998-1078)	
Monastırda gecə	153
ME YAO-ÇEN (1002-1060)	
Ölmüş qızım Çenqçenq üçün	154

Şaftalı çiçəyi

U YANQ-HSYU (1007-1072)	
Dağlar	155
Göl sahilində bahar	156
VANQ AN Şİ (1027-1086)	
Çay kənarında	157
Gavalı çiçəkləri	158
SU DUNQ-PO (1036-1101)	
Bir qış gecəsində ölmüş qadınımı yuxuda gördüm	159
Sərxoşkən	161
Rahib Tsan Liyao üçün	162
Əkinçi və torpaq	163
HUANQ TİNQ-CİYEN (1045-1105)	
Bahar və qaratoyuq	164
YANQ VAN-Lİ (1127-1207)	
Kəpənəklər	165
LU YU (1125-1219)	
Baharda dua	166
Körpü yanında axşam	167
FAN-ÇENQ-DA (1126-1193)	
Yolçu	168
Qış	169

CANQ-LİYANQ-ÇEN (1200-ci illərdə yaşamışdır)	
Köşk	170
VU CUNQ-FU (1200-ci illərdə yaşamışdır)	
Göl kənarında	171
HSYE YÜ	
Qış röyası	172
*Yüan, Minq və Çinq sülalələri (1271-1911)	
ÇEN-FU (1240-1303)	
Axşam çanı	174
MA Cİ-YÜAN (1265-1325)	
Sonu bu dünyanın	175
QUNQ SU (1270-ci illərdə yaşamışdır)	
Sahildə gecə	176
LİYU ÇİYU (1421-ci illərdə yaşamışdır)	
Dağ kəndi	177
ÇENQ DO (1488-1527-ci illərdə yaşamışdır)	
Hambal	178

Şaftalı çiçəyi

SUN VEN-Çİ (1550-ci illərdə yaşamışdır) Yol üstündə bir məzar	179
YÜAN HUNQ-DAO (1568-1610) Sonbahar axşamı	180
HSYE-LUN-DAO (1605-1645) Cavabsız sorğu	181
YÜAN-ME (1716-1797) Bahar günü	182
HUAN-TUNQ-HSYEN (1848-1904) Dumanlı London	183
TAN.Sİ-TUNQ (1866-1898) Qayığı qurtaran oğlan	185
*Çağdaş Çin şeri	
SU-YİNSAN (Doğ. 1906) Pöhrələr	188
SUN-YİNQKSUAN (Doğ.1906) Olma yetkin	190
AH-LONQ (1907-1967) Uşağın yuxusu	191

KSİN-Dİ (Doğ.1912)	
Son söz	192
FANQ-YİNQ (Doğ.1914)	
Sevgi	193
LU-Lİ (Doğ.1914)	
Meyvə	194
Çığırtı	195
PENQ-YANYİAO (Doğ.1920)	
Öz evində	198
TSENQ-MİN (Doğ.1920)	
Səninləyəm	200
TSENQ-TSU (Doğ.1922)	
Baxıram uzaqlara	201
NİU-HAN (Doğ.1923)	
Qayıt maral	202
QANQ-LİU (Doğ.1927)	
Utancaq arzu	204
LUO-LUO (Doğ.1927)	
Səssiz gələrəm	205

Şaftalı çiçəyi

KE-YAN (Doğ.1929)	
Toxumun röyası	206
LİU-ÇANQYUAN (Doğ.1932)	
Sən yatırsan	208
ŞAO-YANKSİANQ (Doğ.1933)	
Hava üçün şer	209
LİU-TSANQİU (Doğ.1935)	
Buz dərəsində	211
QU ÇENQ (Doğ.1956)	
Dənizdə	212
VANQ-YİAKSİN (Doğ.1957)	
Boşluq	213

Şaftalı çiçəyi

CU SÜLALƏSİ

(11-3 yüz il İsadadan öncə)

„ MAHNILAR KİTABI “ NDAN

(1000-700 il İsadan öncə)

SİÇOVUL MAHNISI

Bir sözüm var ay siçovul, dinlə məni!
İstəməm artıq, toxunma darıma!
Üç il boyunca bəslədim mən səni
Səndən bir yaxşılıq görmədim amma.
Artıq qaçıram bu yerlərdən
Başqa bir ölkə deyə gedirəm;
Bəxtiyarlığı, sevinci tükənmədən
Orda ancaq yaşamaq istəyirəm.

Bir sözüm var ay siçovul, dinlə məni!
Oğurladın toxumlarımı, dinmədim.
Üç il boyunca bəslədim mən səni
Səndən bir xoş söz belə dinləmədim.
Artıq əlindən qaçıram, uzaqlarda
Bir ölkə var, şənliklər diyarı,
Yoxdur ah çəkib qan tükürən orda
Axmaz kimsənin gözyaşları.

ONUNLA

Səpələnmiş mavilərə
Qaranquşlar birəm-birəm.
Yanımda bir gənc qadınla
Tarlalardan, otlaqlardan keçirəm.
Mən dururam, o gedir,
Uzaqlarda artıq itir.
Yanaqlarımda gözyaşları
Gildir-gildir.

SƏRBƏST QAÇAR DOVŞAN TARLADA

Sərbəst qaçar dovşan tarlada;
Qırmağa çalışar qırqovul duzağı.
Xəbərsizdim ağrıdan, acıdan
Bu dünyaya gəldiyim an.
İndi bunca kədər, bunca qayğ
Yox ki ağrıdan başqa bu dünyada.
Ah, yumsaydım gözlərimi bir gün
mən,
Unutsaydım hər nəyi bir yuxuda!

Sərbəst qaçar dovşan tarlada;
Qırqovul duzağı qırmağa çalışar.
Acı nədir bilmədən
Bu dünyaya gəldim mən.
İndi acılardan başqa nə var?
Yox ki bunun sonu da.
Ah, dərin bir yuxu olsaydı,
uyusaydım,
Bitməsəydi yuxu da!

SOYUQ QUZEY YELİ

Soyuq quzey yeli üzümüzü
qamçılıyır.
Çırpınır havada quşbaşı qar.
Nədən şübhə sizi çulğalayır!
Gəlin artıq, gəlin dostlar!
Yollar boyu biz əl-ələ
Qaçaq burdan başqa elə.

Quzey yeli bıçaq kimi kəsir,
Baxın, gizlədi hər yeri qar.
Söyləyin bir, bu şübhə nədir?
Gəlin artıq, gəlin dostlar!
Əlvida söyləyək bu torpağa
Qaçaq burdan çox uzağa!

Bir tülküdür bu torpağın hökmdarı,
Öldürməkdir işi, talamaqdır.
Nədir bu şübhə, söyləyin barı?
Haydı dostlar, gəlin vaxtdır!
Qaçmaq gərək bu torpaqdan
Bezdik burda yaşamaqdan!

AĞACQIRANLARIN MAHNISI

Bütün günü ormanda ağac qırarıq
Ağır gövdələri çaya doğru daşıyırıq.
Çay suları duru olur, dalğaları incə.
Kotan qoşub yer sürməzsən,
tər tökməzsən,

Ov ardınca yüyürməzsən-
Nədən sənin olsun taxıl,
iş bitincə?

Köşkündə qunduzlar düzüm-düzüm.
O dadlı yeməklərin unutma ki
Əməyidir əllərimizin!

Araba düzəldərik, təkər qoşarıq.
Nəyin varsa sənin üçün daşıyırıq.
Çay suları duru olur, dalğaları incə.
Kotan qoşub yer sürməzsən,
tər tökməzsən

Ov ardınca yüyürməzsən-
Kimdir taxıl verən sənə?
Söylə bircə!

Köşkündə cüllütlər düzüm-düzüm.
O dadlı yeməklərin unutma ki
Qabarıdır əllərimizin!

ƏSGƏRLƏRİN ŞİKAYƏTİ

Padşahın taxtı çiyimizdə bizim.
Sular olduq çaylara tökülən!
Boşuna etdin general!
Axıtdın qanımızı sən!

Bizik bayquşu, qartal padşahın,
Uşaqlarımız ac, qadınlarımız ağlardır,
Özgə torpağında general!
Çürüyən sümüklərimiz vardır!

Gözlərində amansızlıq və təhqir var.
Biyarda əriyər anaların canı!
Qaldımı heç oğlu bir ananın?
Qaldımı general, söylə hanı?

- Bayquş: Çin kultüründə iki anlamda işlənmişdir. Həm mənfi, həm də müsbət anlamda; burada ikinci anlamda olmasını qəbul etmək olar. -

Şaftalı çiçəyi

CÜ YÜAN

(340-278 il İsadən öncə)

SORĞU

Kim „Başlanğıc“ dan söyləyə bildi?
Olmadı ki bunu bilən,
Varlığın ən ilki nədə idi
Göylə yer hələ birkən?

Bu qarmaqarışıqlıqda bir yönümü
vardı?

Bir təməlmə bu burulğanda?
Kim gətirdi gecəni, kim yandırdı
Parlaq işıqları bu tavanda?

Şaftalı çiçəyi

HAN SÜLALƏSİ:

(206 il İsadən öncə və 220 il sonra)

CİA

(201-169 il İsadan öncə)

(19 əski şerdən)

ÇİÇƏKLİ BUDAQ

Qərrib bir ağac durur bağçada
Zümrüd kimidir yarpağı.
Göndərim deyə sevgilimə
Qırıram çiçəkli bir budağı.

Hopur donuma gözəl qoxular.
Bəlkə andırdı sevgilimə
Ayrıldıığımız o günü!
Ah, çiçəklərdən nə ummaq olar,
Uzun yollar tükədir ömrünü!

Şaftalı çiçəyi

ÜÇ PADŞAHLIQ VƏ CİN
SÜLALƏLƏRİ:

(220-420)

TSAO Pİ

(189-226)

SÖYLƏ, NƏ QALACAQDIR?

Günəşin üzündə buludların mis rəngli
duvağı,
Sonsuzlarda işıl-ışıl bir göyqurşağı.

Çağlayır sular vadidə, köpürür.
Ağaclardan qırpquru yarpaq tökülür.

Uca buludlarda bir quş çığırır
Uzaqlaşan yoldaşlarını çağırır.

İncəlik dolu ay, orağa dönür.
İşiq çiçəklərə bax, artıq sönür.

Belə olmuş hər zaman, belə də
olacaqdır,
Nədən yanırısan könül, söylə
nə qalacaqdır?

ADSIZ BİR ŞAİRDƏN

BAHAR KÜLƏYİ

Sevirəm yaban çiçəklərini,
Bahar olunca ormanda.
Ah nə həzindir, nə gözəl
Mahnıları quşların da.
Əsər bahar küləyi incədən,
Qabardar ipək köynəyimi;
Daha çox sevirəm onu mən.

TSAO-Cİ

(192-232)

21 İL LOYANQ ŞƏHƏRİNİN
TALANMASINDAN SONRA

Loyanq şəhərini seyr edərək
Durdum Bemaq tərəsi üzərində.
Kül içində əski saraylar,
Bir məzar kimi susqun şəhər də,
Viranələrdə ot bitmiş,
Hasarlar bütün dağılmış.
Bir çox üzlər içində, çox aradım
Görə bilmədim bir tanış.
Ot basmışdır yollarını,
Talanmış, boş qalmış tarlalar.
Azmi olmuşam mən burada,
İndi tanıdığım bir yermi var?!
Dolaşdım boş kəndlərində
Hər yerdə bir yoxluq gəzir!
Daş kəsildi boğazımda sözüm
Andıqca o çağları bir-bir!

TAO YÜAN MİNQ

(365 və ya 372-427)

BÖYÜK BƏXTİYARLIQ

Mənim də bir sadə komam var,
Arabalar keçər önündən,
Rahatsız olmaram, kişnədikcə atlar.
Bilirsinizmi nədən?
Hər nəyə göz yumdumu bir ürək,
Dünyanın hay-küyünü eşitməyəcək.

Çəpərin yanında payızgülü dərirəm,
Gözlərim dağlarda qalır,
Dağlardan doya bilmirəm.
Dönürəm, quşlar ardımca qanadlanır.
İndi bildinizmi nədir bəxtiyarlıq?
Hansı sözlə deyim, deyilməz ki artıq.

ÖLÜMÜM ÜÇÜN MAHNI

İlin doqquzuncu ayıdır bu ay,
Gecələr uzundur, göy üzü donuq,
Xışıldayır sonbahar küləyi
Arasında sarı yarpaqların,
Güney ölkələrə doğru qatar-qatar
Köçür çölqazları,
Ağaclar da donur otlar kimi,
İlin bu çağında, mən
Köçürəm artıq səssizliklər dünyasına,
Qalaraq ardımda
karvansarası bu dünyanın.
Yas içində qohumlarım və dostlarım,
Yeməklər paylanır, şərablar süzülür,
Qarınlar doyulur ardımca.
Mənsə xəbərsizəm, yoxdur
qulaqlarım,
Qaranlıqdır gözlərim də.

Torpaq qocaman, göylər sonsuz,
Yox sanı bu dünyada varlıqların,
Bir insan kimi doğuldum mən,
Yoxsulluğa, ehtiyaca dözmək üçün.
Boş qaldı çox zaman qədəhim də
kasam kimi,
Cılız idi geyimlərim soyuq qışda.
Ancaq itirmədi heç könlüm sevincini.

Dərələrdən doldurdum suyumu.
Dodaqlarımda mahnılarım
Ormandan gətirdim odunu.

Əskik olmadı heç komamdan iş.
İllərim gəlib keçdi.
Çalışdım, tər tökdüm bağçamda,
Sonra çaldım sazımı, oxudum.
Sevindirdi məni qış günəşi,
Sərinlətdi məni yayda bulaq.
Qaçmadım zəhmətdən, olmadım heç
nəşəsiz,

Ən dərin bir rahatlıq ürəyimdə,
Yaşadım taleyimi şən ruhla.
Razı qaldım, səssiz
Və qocaldım mən də.

Bir qorxu var ürəyində hər kəsin:
Birdən bitirsə ömür, qocalmadan!
Onlar yaşamadan keçər zaman.
Öysünlər onları yaşayırkən,
Öysünlər torpağa döndülərsə,
Budur ən böyük arzuları!

Öz yolum oldu getdiyim,
Getmədim başqasının yolunu.
Kindənsə mərhəmət ummadım,
Kirlər içində bulanmadım.

Şaftalı çiçəyi

Günəşlər, aylar keçər üzərindən
Sonsuz zamanlar boyunca ölülərin.

Şöhrət nədir ömrümdə bilmədim,
Öyməyin məni məzardakən,
Həyatdan daha rahatdır ölüm!

HİYE LİNQ-YÜN

(385-433)

DÖNÜŞ

Dağlar da çay kimi ışı-ışıl,
Dünya yeniləşmişdi səhər erkən.
Unutmuşdum yolumun uzun
 olduğunu,
Dərin bir sevinc içində mən.

Səhər açılarkən çıxdım dərədən,
Günün batmasıyla mindim qayığa.
Yamaclarda mavi kölgələr görünürdü
Axşam işıqlarında buludlar
 gedirdi uzağa.

Suyun aynasında lotus çiçəkləri,
Qarğılar yan-yana, sıx-sıx dayanırdı.
Görürdüm qayalıqda duran komamı,
Qayığım sahilə yan alırdı.

İnsan yumşaqsa, yüngüldür
 yükü dünyanın,
Böyük bir sevincdir acgözlüklə
Həvəsin olmaması;

Şaftalı çiçəyi

Ey həyatın iksirini arayanlar!
Ürəkdə olmalı onun aranması!

Şaftalı çiçəyi

GÜNEY VƏ QUZEY SÜLALƏLƏRİ:

(420-589)

Şaftalı çiçəyi

HSYE-TIAO

(464-499)

BAHAR ŞİKAYƏTİ

İpək bir xalı toxuyur cücərən otlar.

Ağaclarda qırmızı tumurcuqlar var.

Üzür məni düşünürkən,

gəlmədin bəlkə!

Gəldinsə, yox ki artıq bu xoş qoxular!

Şaftalı çiçəyi

SUE VƏ TANQ SÜLALƏLƏRİ:

(581-907)

Şaftalı çiçəyi

MO-LİNQLİ BİR QIZDAN

UNUDULMUŞ

Sevgilərlə doludur qəlbim. Küləklərdə
Yırğalanan çiçəkli bir ağacam
mən də.

Şaftalı çiçəkləri yağar budaqlardan,
Çiçəklənən ağacam bayram
olduğu zaman.

Əsir sonbahar yelləri körfəzdən,
Meyvəsiz durmuşam, çılpagam mən.

Ah o şaftalı çiçəkləri nə oldular!
Yanır yanaqlarım, yağır boz yağmurlar.

Şaftalı çiçəyi

VANQ SENQ-YU

UZAQLARDA QADINIMI
DÜŞÜNÜRKƏN

Ağrıtdı lampanın işığı gözlərimi,
Söndürdüm onu,
ay göl üzərindən süzür məni.

Acı bir damla süzüldü gözümdən,
O işıq üzünü içində gördüm mən.

Şaftalı çiçəyi

VANQ-ÇANQ-Lİ

GÖLDƏ LOTUSLA QIZ

Qadın paltarısı lotus yarpağı
Gözəl bir qızıdır lotus çiçəyi.

Üzür qayığın gölün o yanında,
Sənmisən gördüyüm, yoxsa çiçəkmi!
Sən lotus içindəsən, lotus səndə,
Qadın paltarısı lotus yarpağı
Gözəl bir qızıdır lotus çiçəyi də.

Şaftalı çiçəyi

MAY-ŞENQ

İNCƏ QUŞ

Sahildə bir ev var söyüdlər ardında,
Gözəl bir qızın gözləri qapıda.

Bir qəfəsin önündə mandarin durur,
Qəfəsin içində bir quş oxuyur.

Bağla qəfəsi, evini yaxşı qoru!
Gözəl quş uçar ormana doğru!

- Mandarin:

Əski feodal Çində dövlət mə'muru -

Şaftalı çiçəyi

ÇEN-DSI-ANQ

(556 və ya 661-702)

DÜŞÜNÜRKƏN

Görmürəm məndən öncə gələnləri,
Görmürəm məndən sonra olanları.
Dumanlanır baxışlarım düşünürkən
-Ürəyimdə ağrı-, sonsuz zamanları.

VANQ-FAN Cİ

(590-660)

BƏXTİYARLIQ

Bir tarlacığım var bir yamacda
Bellərəm, bəslərəm, sularam.
Dörd-beş şamağacım var orada,
Üç-dörd kərdidə cücərər paxlam.

Hava qızındımı, çimərəm göldə,
Soyuqlarda şəndir mahnılarım.
Yoxsuluğumda zənginəm mən də,
Sərbəstliyimdir mənim də varım.

VANQ BO

(650-677)

DOSTLARLA MÜQƏDDƏS
BULAQDA

Köynəklərimiz küləkdə yellənərək
Çıxdıq daşlar üzərindən yuxarı
Çatdıq bulağa,
Dağ çiçəklərinin qoxusunda
Unudub büsbütün qayğıları
Dayadıq dolu qədəhləri dodağa.
Şamağaclarının pıçıltıları
Şirin səslər kimi qarışırdı sevincimizə.
Uzanan kölgələr getdikcə
Oynayırdı budaqlarla üz-üzə.
Çiçəklərin xoş nəfəsi
Hər yanda duyulurdu.
Dərin bir səssizlik sarmışdı meşəni,
Axşam göl boyunca yürüyürdü.
Qaranlıq dərələrdən qaynayaraq
Hər yeri boz duman bürüyürdü.

Şaftalı çiçəyi

HO Cİ-CANQ

(659-744)

VƏTƏNƏ DÖNÜRKƏN

Hələ uşaqdım, ayrılırkən vətəndən.

İndi burdayam, heç nəyi

tanımıram mən!

Yalnız baharda bu gölün duru suları

O zamankı kimi göstərir ruzgarı.

MENQ HAORAN

(589 və ya 691-740)

BİR YAY AXŞAMINDA

Günəş endi birdən dağ ardına,
Yavaşca boylandı ay göl üstündə.
Dağınıq saçlarımda axşam küləyi,
Uzanmaq nə gözəl bu anlarda
Açıq pəncərənin önündə!

Lotusların qoxusu ruzgarda,
Damlalar süzülür bambuqlardan da.

Gözəldir çalmaq qanunu şirin-şirin,
Yox ki bir dost, məni dinləyəcək!
Röyamda qaldın bütün gecəni,
Bir mən oldum bir sən, sona dək.

DAĞ KOMASINDA DOSTUM DİNQ- DANI GÖZLƏYİRKƏN

Günəş yuvarlandı təpələr ardına,
Dərələr qaranlıqla doldu birdən.
Şamağaları ardından doğur soyuq ay.
Qulağında küləyin şirin mahnıları,
Axır bulaq da xəfifcədən.

Oduncular ormandan getdilər,
Quşlar dincəlir budaqlarda.
Axşam gələrəm söyləmişdin,
Durmuşam yol üstündə gözləyirəm,
Əlimdə susmuş sazım da.

Şaftalı çiçəyi

HAN ŞAN DSI

(680-790?)

DAĞ MONASTIRINDAN
DÖNÜRKƏN

Boş vaxtlarımda görüşürəm rahiblə,
Yolum dumanlı qayalıqlardan keçər.
O göstərdi mənə dönüş yolumu,
Başım üzərində ay:
İri bir fənər.

- Monastır: Rahiblərin qaldıqları bina -

Şaftalı çiçəyi

HE-TİSİTSANQ

(744-cü ildə ölmüşdür)

YURDA DÖNDÜYÜMDƏ

Gənc idim evdən çıxırkən,
Qoca yaşımda dönmüşəm.
Ağarmış saçlarım, mən bu dili
Bir zaman eşitmişəm.

Uşaqlar heyrətlə baxır mənə,
Məni kimsə tanımadan,
Soruşurlar gülüşərək:
„Haralısan, qərib adam?“

VANQ-VE

(699-759 və ya 761)

DAĞDAKI KOMAMDA SONBAHAR

Yağdı yağış, qayalar təmizləndi.
Göylər parıl-parıl, ulduzlar yanırkən.
Küknarların başından ay işığı
süzülür indi.
Şırıltılarla axır bulaq daşlar üzərindən.

Xışıldayır bambuq yol üstündə,
Paltar yuyan qızlar dönür göldən.
Lotusların yarpaqlarının
səsləndiyi yerdə
Bir balıqçı qayığı üzür xəfifcədən.

Gəlməzmi bir gün sonu hər baharın?
Tükənməzmi çiçəklərlə qoxular da?
Otlara bənzərəm mən də, ki onların
Bir sonbaharı var bu dünyada.

ƏLVİDA

Endim atımdan və sənə şərab verdim.
Sordum haradır bu yolçuluq?
Gülmədi üzümə həyat dedin,
Kimsəsiz dağlara gedirəm artıq.
Get dedim, heç nə sormadan.
Ağ buludlar da keçər durmadan...

YAŞLI ÇAĞIMDA

Səssizlikdir sevdiyim yaşlı çağımda,
Bu dünyanın qayğılarından uzaq.
Qoca bir ormandır sirdaşım,
Bütün həvəslərə göz yumaraq.

Yelləyir çuxamı şamlıqdan əsən külək,
Oynayır ay işığı üstündə qanunun.
„Varmıdır həyatın bir anlamı? “

Sorursunuz,

Dinləyin balıqçını,
mahnısında onun!

- Qanun: Telli çalğı aləti
Əski Çin şerində „Balıqçı və odunçu“
həyatın hay-küyündən və qalmaqalından
qaçıb təbiətlə baş-başa yaşayan və
həqiqətin nə olduğunu bilənlərin
simboludur. -

DAĞLARDA

Göz işlədikcə kimsəsiz dağlar,
Hardasa yalnız bir insan səsi var.
Dağ ormanına son işıqlar süzülür,
Tutqun yaşılında yosunun
Bir parıltı görünür.

EVƏ DÖNÜRKƏN

Yaşıldır kənarı duru çayın,
Atlar keçir yollardan tələsmədən.
Su bilir sanki hara axdığını,
Axşam quşları uçur önümdən.

Əski yolun kənarında kimsəsiz şəhər,
Sonbahar dağlarında yanan axşam.
Uzun yollar keçdim, yetdim bu dağlara:
Bağlansın ardında qarı; artıq mən
Evimə çatmışam.

- Şair uzun illərdən sonra sahibi olduğu
bir mənsəbə göz yumub dağlar ayağında
rahiblərin yaşadığı bir monastıra sığınaraq
oranı ruhunun evi sanır.

Şaftalı çiçəyi

AYRILDIQ

Dağlarda başladı bu ayrılıq,
Bağladım qapını, gün batırkən.
Görəcəyəmmi bir də səni
Yaşillanan otlarla
baharda mən?!

SONBAHAR GECƏSİ

Ay hər zamankı yolunda yenə,
Sənbahardır, şəhi duyulmadan.
İpəkdən donu var əynində
Oturmuş qadın qımıldamadan.
Gec vaxtında gecənin barmaqları
Dindirir həzin-həzin qanunu,
Girmək istəmir boş otağa
Orda kimsə gözləmir onu.

Şaftalı çiçəyi

SORĞU

Doğma kəndimdən gələn yolçu!
Söylə orda gördüklərindən,
Çiçəklənmişdirmi alı ağacı
Pəncərəmin önündən keçirkən sən?

Şaftalı çiçəyi

KUI-TU

BAYRAM AXŞAMINDA

Sıldırım bir dağdan keçir cığır,
Təhlükə, yorğunluq mənimlədir.
Qayalıq, qaranlıq, qarlı gecə,
Bir cılız lampa önümdədir.

Artıq geridə qaldı sevdiklərim.
Yabancı qullardır ardımca gələn.
Başlayacaq sabahla yeni bir il,
Bu yurdsuzluğa dözümmü mən?!

ÇÖLQAZI

Uçdular uzaq ölkələrə yoldaşların,
Sənsə yalnız qaldın bu göylərdə!
Axşam yağmurlarında itir çığırtıların
Vurnuxursan soyuq çöllər üzərində.

Keçirsən alçaq buludlarından adanın.
Ayın soyuq işıqlarını yol sanaraq!
Ovçuların oxundan qorunsan da
Yalnızsan, özünü qoru ancaq!

ADSIZ ŞAİRLƏRDƏN

AY ÜÇÜN

Bir ormancıqdır, bir qədəhimdir,
bir də mənəm,
Oturmuşam, ayın doğmasını
gözləyirəm.

Bir işıq birdən, sonra mahnılar səslənir.
Ay aynasıyla səssizcə önümə gəlir.

Sən kimsən ay
və mən kiməm?
Sən rahatsan, mən rahatsızlıq
içindəyəm.

İksirmi düzəltməkdə mənimçün qızıl
dovşan?
Ölümsüz bir həyatmıdır onda olan?

Aya baxdılar gecələri min illər
boyunca,
Ordadır Çanqle, ölümsüz tanrıça.

Şaftalı çiçəyi

Gəz başım üzərinde tanrıçam, örtüyün
dalğalansın!
Bir damla göz işığın qədəhimə
damcılarsın!

- Əski Çində dovşan uzun ömür simbolu
olmuşdur.
Tanrıça : İlahə
Çanqle: Ayda yaşayan bir tanrıça -

YALNIZLIQDA BİR TAPINAQ

Doğma bir səssizlik sarınca məni
Anamın qoynunda duydum özümü.
Yalnız bir çan səsi və bir çay şırıltısı,
Və bir budaq, üzərində şəhlərin
düzümü.

Su kənarında bir tapınaq,
Ardından ay doğur.
İşıqlanan incə ləpələr
Bo-ya, nın mahnılarını oxuyur.

Susmaq istəyirəm, susmaq,
Sözlər ucuz muncuqlarkən.
Ey müqəddəs küknar və qızılağacları!
Susmaq istəyirəm sizinlə mən.

- Tapınaq: Mə'bəd
Çan: Zəng
Bo-ya: Ünlü bir mahnı oxuyan olmuşdur. -

Şaftalı çiçəyi

ŞAFTALI ÇİÇƏYİ

Yağış pərisi üstünə
 əylincə,
Gözyaşları ləçəklərini
 bürüyüncə,
Nə gözəl qoxuyarsan
 şaftalı çiçəyi!
Bir təsəllisən mənə.

ÇAYIN QOVUŞACAĞINDA

Dənizə doğru üzən saysız balıqlardır
Ay işığında işıldayan dalgalar.
Üzərək qayığım, gətirir yanıma
Lotus çiçəklərini əlimdəki avar.
Hər nəfəsimdə bir ağrı, bir acı var.
Qarğyırım nəyim varsa bu dünyada!
Yaldızlı ordenimi, şöhrətimi,
Yediyim yeməkləri, şərabı da.
- Artıq üzülmə heç, biz sənin bacınıq!
Bir pıçıltı dinləyirəm birdən.
Küləkdə lotus çiçəklərindən.

TANRIÇA MATSU ÜÇÜN

Yaşıl dənizlərin ardında bir
Tanrıça var, adı Matsu.
Doldurduqca bir küpü o
Azalar içindəki su.

Dənizlər qoynunda bir adadır
Sularında üzər balinalar.
Gəmilər vara bilməz ki ora
Qorxulu qayalar var, ildırımli
fırtınalar.

Mavi qanadlı bir quş uçu
Dənizlərin üzərindən.
Aparsın deyə verirəm ona
Həsrətimlə mahnılarımı mən.

- Matsu: Dəniz və dənizçilər tanrıçası
Tanrıça: İlahə -

SƏNİ YOLA SALIRKƏN

Dərin bir kədərlə ürəyimdə
Səninlə gəlirəm qapısına şəhərin.
Sən bahar ölkəsinə gedirkən
Mən yapışmışam üstünə bu yerin.

Dağ ardına burulur yol,
Sən oxuyursan, mən susuram.
Sən özünsən ancaq, yalnız özün,
Mənsə yazılarımda varam.

Buludlar kimi yüngüldür duyğuların,
Uçursan ölkələrin üzərindən.
Yellər yetə bilməz sənin atına.
Mənsə torpaqda sürünürəm.

Yaxşı yol! Bəlkə bir zaman yenə də
Dinlərik birlikdə ölümsüz lavtanı.
Sevdiyin o yerə çatarsan sən,
Mənsə görə bilmərəm o anı.

- Lavta: Telli çalğı aləti, uddan kiçik. -

Lİ BO

(701-762)

BİR QIZIN BAHAR DÜŞÜNCƏSİ

Zümrüd saplardır otlar Yanda,
Əyər tut ağacı yaşıl budaqlarını Qində,
Qırıqlar ürəyim burda çilik-çilik
Sən uzaqlarda məni düşünəndə.
Nə üzlüdür bu əsən bahar küləyi!
Soxulur içəri,
çırpınır ipək pərdədə.

DAĞDAN ENİRKƏN DOSTUM
HUSİYƏ QONAQ OLDUM

Yaşıl dağlardan endim axşamkən,
Gəlirdi mənimlə üzərimdə ay da.
Dönüb baxdım bir an keçdiyim cığıra
Tutqun bir mavi toplaşdı qayalarda.

Sən qarşıladsın məni, apardın köşkünə;
Açdı önümüzə doqqazı bir gənc
oğlan,
Yaşıl bambuqlar daraldırdı qaranlıq
cığırı,
İri yarpaqlı sarmaşıqlardı üstümə
toxunan.

Sayğılar göstərdin, qal dedin, qaldım;
Sonra qədəh-qədəh şərəbdə boşalan!
Susdu mahnısı ruzgarın şamlıqda
Ulduzlar solurkən, sökülürkən dan.

Sən sevinclər içində, mən də
sərxoşdum,
Bu rahatsız dünyanı unutmuşdum!

AY İŞİĞİNDA İÇƏN YALNIZ ADAM

Yanımda şərəblə dolu bir güyüm
vardı,
Yalnızdım, oturdum çiçəklər içində.
Qaldırdım qədəhi, göydə ay dolanırdı
Gəl dedim ay, içək bu xoş gecədə!
Yanımda kölgəm də uzanırdı
Gəl dedim, vəfalı kölgəm, sən də!

Ay bilməz ki şərəb nədir,
sərxoşluq nə;
Mənimlə gedər kölgəm, məni
anlamadan,
Fəqət xoşdur içmək onlarla mənə.
Çünkü ötür illər, ötür zaman,
Keçməsin bahar günləri ləzzət
almadan!

Mahnılarım birər-birər ucalırkən
Oynayırdı ay da göy üzündə.
Röyalarda uçar kimi oynayırdım mən
Oynayırdı mənimlə kölgəm də.

Bir gün ayrılıq duyğularımızdan,
Amma dostluğumuz ölməz ki.
Yurdum bir ulduzda olduğu zaman
Yenə birləşərik, yenə də içki!

GECƏ DUYĞUSU

Sandım ki qırov bağlamış göy üzü
Ay işığına baxırkən birdən.
Gözlərim ayda, əydim başımı:
Canlandı duyğumda vətən.

YANQSOYA GEDƏN DOSTUM
MENQ HAORAN

Sarı durna qalasında
Başladı ayrılığın ilk anları,
Çiçəklər arasından getdin uzaqlara
Yara-yara dumanları.
Bir mən qaldım, bir də uzaqlarda
Mavi göylə birləşən irmaq;
Üfüqdə yelkənlər də
Görünməz oldu uzaqlaşaraq.

SONSUZ HƏSRƏT

Çanqandakən ürəyimdə
Bir həsrət var ovunmayan.

Sonbaharda oxuyurkən
Bulaqlar başında cırcıramalar,
Dondururkən gecələri
Ayaz yeri,
Titrəyirkən lampanın solğun işıqları,
Sığmayırkən qəlbimə arzular,
Çəkərəm pərdəni, gözlərim ayda-
Köksümdən dərin bir ah qopar.

Gözəldir bir çiçək qədər, bilirəm
Buludların bitdiyi yerdə, ora.
Üzərində sonsuz mavi,
Qoynunda duru dalğalar.
Göylər açmış qucağını, torpaq gedir
uzaqlara,
Ruhun belə ağırlaşır qanadları!
Röyalar da keçə bilmir o yollardan,
Vara bilmir o dağlara!

Sonsuz həsrət ürəyimdə,
Ovunmayan.

Şaftalı çiçəyi

HƏSRƏT

Gündüz artıq vardı sona.
Söndü bağçada çiçəklər.
Ağ ipəkdir ay işığı
Gəlməz yuxu, yatmaz kədər.

TİKANQAPI DAĞLARINDA AYRILDIQ

Tikanqarı dağlarından Şuya doğru
Uzun yollar keçdim səninlə mən.
Artıq tükəndi dağlar orada
Çay qovuşdu uzaqlara görünmədən.

Yuvarlaq bir aynadır batan ay da,
Sıxlaşır üzərinə buludların pərdəsi.
Vətənə doğru yol aldı qayığın,
Qəlbimin bircəcik təsəllisi!

YƏŞƏM PİLLƏLƏRİN HÜZNÜ

Gecənin gec vaxtında üşüdü birdən,
Duyuldu şəh yəşəm pillələrdə.
Sənbahardı, düşdü ay işığı
Göydən otağa, çəkilincə pərdə.

ERKƏN YOLA DÜŞÜRKƏN

Ayrıldıq səhər erkən
Gül rəngli buludlar içində şəhər,
Yıyanqlinqə gedən sonsuz yollar
Bir gündəmi bitər!
Meymunların çığırtsı
Hər iki sahildən ucalırdı,
Ulu dağlar yanından keçən gəmimiz
Uzaqlara yol alırdı.

ÜZÜNTÜ

Açdı incilərdən pərdəsini-
Gözəl qadın otağında,
Çatmış incə qaşlarını
Düşüncələr qucağında.
Yanaqlarına baxan olsa
Gözyaşının izləri var,
Kimsə bilməz ki hardan dolur
Ürəyinə bu ağrılar.

NƏ ZAMAN?

Soyuqdur ayın işıqları.
Dağıdıb ayırır bir-birindən
Sənbaharda ruzgar yarpaqları.
Yərdəkən üşüyən qarğalar
Qanadlanıb uçuşurlar.
Nə zaman gələcəksən?
Yox sənsiz rahatlığım,
Məni düşünürmüsən?

Şaftalı çiçəyi

DAĞLARDA AXŞAM İÇKİSİ

Çiçəklərin qoxusunda birəm-birəm
Doldurduq qədəhləri, içdik doyunca!
Yatmaq istəyirəm, sərxoşam, get sən!
İstəyirsən gəl yenə sabah olunca
Unutma lavtanı, bura gəlirkən!

- Lavta: Telli çalğı aləti -

DAĞLARIN YALNIZLIĞINDA
YAŞAYAN DOSTUM
YANQ ÜÇÜN

Yəşəm qız deyirlər başına Sunq
dağının,
Mən orda evimdə kimi yaşamışam.
Şamağalarının başına orda ayı
Səssiz gecələrdə taxan mən olmuşam.
Ulu şamağaları var su axan yerdə.
Qaranlıq və sıx budaqlarında ayı
görəcəksən,
Başın üzərində süzürkən gecələrdə
Mənim işıq gerbim biləcəksən.

- Gerb: Möhür, damğa -

BAHARDA

Röyaların tərsinədirsə həyat-
Artıq üzülməkdən nə çıxar?
Yaşamaq istəyirəm şərabımla mən də
Gəlsin onunla gözəl yuxular.

Açıram gözlərimi, oyanıram,
Bir quş ötür çiçəkli çalılarda,
Hansı bir zamandır ey quş, soruram.
Söyləyir:
 Ötürəm bu gözəl baharda.

Gözlərimdə yaş, qəlbimdə bir kədər,
Doldururam qədəhi, içirəm.
Oxuyuram ucadan, sonra ay doğur,
Aymıdır göydə, mənəmmi oxuyan?
 Bilmirəm.

QAYIQDA

Çıxardı erkən firçasını,
Rəsm etdi qızıl işıqları.
Dostumun qayığında uzaq bir adaya
Çəkdim avarı.
Cingiltili səsləri meymunların
Sahil boyunca yayılırdı.
Ah nə dağların, nə yanıqlı çığırıtların
Yanından
qayığım məni aparırdı!

ÖZÜNÜUNUTMA

Çay axırdı.
Ay baxırdı,
Ay unutdu işığı,ni,
Mən untdum içə-içə
Artıq kimsə olduğumu.
Quşlar belə uzaqlarda.
Ağrı hanı?!
Tam insansız yaşayırdım
Bu dünyanı!

UZAQ NEY

Axşamın nəfəsidir güllərin qoxusu,
Bir ney səsi gətirir külək uzaqlardan.
Bir qarğı kəsmək istəyirəm mən də,
Bir ney düzəltmək istəyirəm ondan.

Gecələr yumurkən gözlərini,
Dərinləşirkən sonra yuxular,
Dinləsin quşlar iki ney səsini
Ucalsın onların dilində şirin havalar.

BAHARDA BALIQÇI

Torpaq içdi qarı.
Yaşıllandı salxımsöyüdlər də.
Uçur gavalı çiçəkləri küləklərdə.
Mör qanadlı kəpənəklər
Gizləyir başını çiçəklərdə.

Kiçik bir adadır durğun suda duran
qayıq.

Qırılır birdən ayna sular
Balıqçı torunu atdığı an.

Düşünür o,
uzaq yuvasında
qaranquşu,

Alacaqdır o da
öz payını balıqçıdan.

BULUDLARDA

Qaranlıq bir evdir söylədilər,
Yəşəmdən neyimi çaldığım an.
Gülüncdür dedilər mahnılarım,
Səsim buludlara uçan zaman.

Oynadı tanrılar
ışığı buludlarda.
Gördülər insanlar, sevindilər.
Yəşəmdən neyimi çaldığım anda
Səsini göylərin səsi bildilər!

Şaftalı çiçəyi

BALIQCIL QUŞU

Qoca bir balıqçıl uçur gölün üzərində
Sənbahardır, qırov görünür hər yerdə.

Göl qırağında yalnız bir mənəm,
Əlim gözüm üstündə uzaqları seyr
edirəm.

AXŞAMKƏN QARĞALARIN ÇİĞİRTİSİ

Bir yay günüdür,
sarı tozlar oynayır havada.
Ağaclarda qarğalar çığırışır.
Dinləyir birdən bu səsləri,
Görür pərdələrdə qırmızı işıqları
Uzaqlarda döyüşən cavan əri
Yadına düşür.
Əlində ipək sapla iynəsi,
Qolunu birdən aşağı salır.
Dərin bir həsrət keçir ürəyindən.
Yanaşır yatağa səssizcə,
Odlu gözyaşları axır gözlərindən.

QALANLAR

Getdilər buludlar
Dənizlər üzərindən.
Susan gülüslərə bənzədi
Uzaqlara uçan quşlar.
Bir ucabaşlı Kin-tinq dağı qaldı
Bir də bu cırıtdan Li-Bo!
Keçər zaman
Dəyişməz bu.

OXUYAN RUHLAR

Çəkdim başıma
Bir güyüm şərəbı!
Yollarda işıqlar çiçək-çiçək.
Yağımı söndürməz ki içmək!
Mən buludam göy üzündə,
Bir kotanam,
Çiçəklər açar önümdə.

Gözlərim baxırkən dolaşır dilim.
Açır pəncərəni
Səssizcə bir əl.
Oxuyan ruhlara bənzəyən
Bir dəstə quş keçir gecədən,
Qəlbimizdə olan gecədən.

QAO Şİ

(702-765)

DOSTUM DUNQDAN AYRILIRKƏN

Sarı buludlar dənizində gizləndi günəş
Bir tutqunluq sardı dünyanı.
Əlində qamçısını oynadaraq
Qovladı quzey yeli çölqazlarını.
Qar yağır birər-birər...
Heç sıxılma ey dost, ayrılırıqsa əgər!
Varsa hələ bir yerdə sayğı insana,
Bil ki orda səni sevəcəklər.

Şaftalı çiçəyi

VANQ-TSİHUAN

QALADA

Günəş tükənir dağlarda,
Dənizədir çayın axarı.
Görüm deyə nə var uzaqlarda
Çıxıram qalada bir qat da yuxarı.

DOSTU GÖZLƏYİRKƏN

Dağ başında günün son parıltısı,
Dərələr qaranlıqla doldu birdən.
Doğdu ay, bir sərinlik duyuldu
şamlıqda,
Bulaqlarla ruzgardır indi dinən.

Artıq odunçular döndülər evlərinə,
Quşlar da axşamla yatdılar.
Susdu yanımda gözləyən sazım da,
Gəlmədi dost, qaraldı yollar.

BAĞLANMIŞ QAYIQ

Bağlanmış qayığımız
Dumanlı adaya yaxın,
Batan günəşlə kədər də
Dolur qəlbə axın-axın.

Uzaqlarda əyilir göy
Ormanın üzərinə,
Duru çayda yuyunan ay
Nə yaxın görünür mənə!

DOSTA QONAQ

Qonaq çağırdı məni dostum
Süfrəsində toyuqla darı.
Yaşıl ağaclar çevrəlir kəndi,
Görürəm uca, mavi dağları.

Açıq pəncərədən baxırıq bağçaya,
Önümüzdə şərab. Tutlar düşür
birəm-birəm.
Bayram oldumu, payızgülü şərabi
varmıdır,
Gözlə məni dönərəm.

Şaftalı çiçəyi

BAHAR SABAHI

Artıq baharmıdır, uyumaq istəyirəm,
Dörd yanımda aydınlıq və quş səsi.
Gecə qopan fırtınadan, - düşünürəm,
Çoxmu oldu çiçəklərin tökülməsi?

DU FU

(712-770)

AY İŞİĞİNDA QARDAŞLARIMI
DÜŞÜNÜRKƏN

Döyüş meydanından təbil səsi,
yollar boş.
Qazların çığirtısı sərhəd boyunda.
Qırov bağlayacaq hər yan bu gecə,
Bir tanışlıq var ay işığında.

Dağılmış qardaşlarım hər yana,
Yox taleyimiz doğma torpaqda.
Bilinməzliyə gedər məktublarımız
Yalnız silah səsləri ucalmaqda.

YUXUDA GÖRDÜM Lİ-BONU

Kəçər buludlar gündüzləri:
Çatmaz yolçunun yolu sona.
Üç kərə gördüm yuxuda bir gecədə,
Könül həsrətdir dostuna.

Qərarlı durardın ayrılırkən,
Yollarda təhlükələr var deyərdin:
- Fırtınalar qopar sulara,
Biz qayıqda, burulğanlar dərin!

Uzaqlaşırkən, seyrək saçlarına
toxunan əlin
Söyləyərdi əməklərin boşa
çıxdığından.
Baş şəhərdə mənsəb sahibləri
qaynaşırkən
Fəlakətdəmi yaşasın belə bir insan?!

- Şərdən bir parça -

ÖLKƏYƏ BAXIRKƏN

Üç ordu dağlarını günbatanda
Gizlədi artıq uzaq qar,
Duru çayın güney kənarında
Vanlı körpüsü ucalar.
Ölkəni talayan bu döyüşdən
Qardaşlarımdan ayrılmışam,
Gözlərimdə yaş, göylər qədər mən
Yalnızlığım ilə dolmuşam!

Nə söyləyim bu yaşında, nə?
Xəstəliklərdənmi? Ki doydum cana!
Boşmudur bunca əməklərim
Bir yol açmazmı ulu sultana?!
Hərdən çıxıram atımla şəhərdən
Gözlərim uzaqlarda qalır,
Dözülməz olur günlər bir-birindən
Üzüntülər də çoxalır!

DAĞA QALXIRKƏN

Göylər ucalmış kimi bu fırtınada,
Meymunların yanıqlı səsi havada.
Sahil aydınlıqdır qumlar ağ
Üzərində quşlar uçuşmada.
Hər yanı sarmış ağaclardan
Quru yarpaqlar tökülür,
Qocaman ırmağın sularında
Bir sonsuzluq görünür.

Yox sonu sonbahar üzüntüsünün,
Qərib yaşamaq mı hər zaman?!
Ömür boyu xəstəliklər çəpdı məni
Unudulmuş, yalnız baxıram buradan.
Ağrılar, acılar birəm-birəm
Ağartdı bütün saçlarımı,
Hələ şərəbdən da vaz keçməliyəm
Onsuz yaşamaq olarmı?!

XƏSTƏ PALMALAR MAHNISI

Düzüm-düzüm durarsınız Seçuanda,
Əsərsiniz küləklərlə siz də.
Nə şirəniz qaldı canınızda
Nə qabığınız gövdənizdə.

Çaldılar, çapdılar, apardılar
Şırım-şırım yarılmış canınız,
Yox sayı gövdənizdə yaranın
Axar durmadan qanınız.

Bir qurtaranmı gözləyirsiniz?
Bu yaşılıq nədir, söyləyin?
Töküldümü yarpaqlarınız, bir daha
Yarpaqlanmağa ümid bəsləməyin!

Çaldılar, çapdılar, apardılar
O palmalar kimi oldun sən də,
Min yara var canında ey xalqım
Qanadıqca qanaram mən də.

Anlamaz ağrını mə'murlar
Soyarlar dərinini diri-diri,
Amansızdır, yırtıcıdır onlar
Bir cəlladdır hər biri.

Yanqtse kəndləri dağılmışdır
Qalmamış bir kənd Huanqhoda,
Qürbət, aclıq və ölüm
Payın olmuş bu dünyada.

Budanmış, talanmış palmalar kimi
Sən də ağrılar içindəsən,
Aclıq qaramış dörd yanını,
Bunca acılar çəkməlisən!

Susmuş iniltisi ölənlərin,
Yox artıq fəlakətdən xəbəri;
Sən hələ dirisən, sən hələ varsan
Var olan bu dərdə dözə bilərm!

Ah nə üzgündür səsi qaratoyuğun,
Onu dinlədikcə sarsılıram,
O səsdə ey Seçuan palmaları!
Sizi anıram.

SAVAŞIN DƏHŞƏTİ UNUDULACAQDIR

Nə qədər çoxdursa bu ölkənin
şəhərləri
Gələr onlardan ancaq ölüm xəbərləri:
Hər yanda yaraq cingiltisi, təbil səsi-
Hər yanda bu acı döyüş nəfəsi.
Bu qırğına bir gün bir son
olmayacaqmı?
Mizraqlar, qılınclar susmayacaqmı?
Gəlməyəcəkmi bir gün, olmayacaqmı
bir zaman
Ki kətanlar düzəlsin yaraqlardan?!
Qınadımı artıq insan qan axıtmağı
Sevdimi əllər torpağı
Torpaq nemətlərlə dolacaqdır
Tarlalar üfüqlərə uzanacaqdır,
Çiçəklənəcəkdir tut ağacaları çöllərdə
İpəkçilik seviləcək hər yerdə,
Düyü də, ipək də bol olacaqdır,
Savaşın dəhşəti unudulacaqdır,
Nə ağrı, nə gözyaşı, nə nifrət
qalacaqdır;

Şaftalı çiçəyi

Mavi göy altında tarlalarda çalışan
kişilər,
toxuyan qadınlar,
və oynayan uşaqlar
olacaqdır.

Lİ-BO ÜÇÜN

Ölümsüz bir damla sandılar səni,
Böyüklüyü göylər qədər.
Səsləndimi şerir sənin,
Qırırlar mizrağı döyüşçülərin,
Taxtından şahlar düşər.

Sənsən dağ başından doğan günəş.
Sənsən buludların qopardığı fırtına.
Gözyaşlarındır mahnıların-
Oxuyar tanrı ay işığında gecələri,
İnanmaz ona!
„Mənmi yaratdım bunları?“
- Söyləyər,
Ağlayar, gülümsəyər.

ŞU ÇAYI SULARINDA

Baxıram qayıqdan, axıb gedən
Çay sularına.
Gəlmiş işıq üzüylə ay
Qamışlarla buludların arasına.
Ay kimidir sevgilimin üzü də,
Durar parıl-parıl ruhumda.
Günəş gizləyər ayı gündüzləri,
İşıqlanar qaranlıqda o da.

ÜRƏKDƏ BİR EV

Yandı od içində evim kül oldu!
Bir qayıq qurtardı məni ölümdən.
Süzüldü dilimdən qəmli mahnılarım
Çay suları məni aparırkən.

Ay gizləndi ardında bir buludun,
Baş əydi dağlar önümdə.
Buludlara çatdı acı bir mahnım,
Sözlərim rahiblərin dilində.

Ağrımı xəncərlə unutmaq istədim,
Altun bir qayıq gördüm birdən,
İçində bir qadın, ah nə qadın!
Qəlbində bir ev tikəcəyəm mən...

Anaraq xoş günləri kədərlənmə,
Cəsarətlə qoru ana vətəni!
Mənsə yalnızlığımda tikiş tikirəm,
Unutdum qaşımın gözəlliyini.

Dağıdar ruzgar baxışlarımı,
Uçar yanımda quşlar qoşa-qoşa.
Səni bir gün görə bilərəmmi?
Bu ayrılıq çatarmı başa?!

- Əski Çin şerində qadın gözəlliyində
qaşların önəmli bir yeri olmuşdur. -

LİYU-ÇANQQİNQ

GECƏ YOLDAKƏN

Sahil boyunca ruzgarla əsən otlar.
Qayığın dirəyi. Yalnız gecə.
Sonsuzlara qədər ulduzlar.
Oynayır çay ayın topuyla səssizcə.

Nə qaldı mənə şairliyimdən?
Qocaldınmı, xəstəmisən, artıq yox işin:
Küləklər əlində gücsüz qağayı,
Ona var bənzəyişim!

GÜNEYÇAY KƏNARINDA
İNSANLARDAN UZAQ YAŞAYAN
ÇANQIN GÖRÜŞÜNƏ GEDİRKƏN

Taxta başmaqlarının ləpirləri
Mamırlı yol boyunca görünürdü,
Ot basmışdı az açılan qapını,
Adanın üstündə ağ buludlar sürünürdü.

Gözlərim şamlarda, yağış yağırkən,
Çıxdım yuxarı, qaynayırdı bulaq,
Durdum su başında, önündə çiçəklərin,
Sözlər anlamsızdı, mən bu dünyadan
uzaq.

ADSIZ ŞAİRLƏRDƏN

SONSUZ DALĞALAR

Həs-rətəm sənə, qollarımda
Səni qucaqlamaq yanğısı var.
Duyğularım ah, dənizlərdə
Rahatsız dalğalardır, dalğalar.
Bu çılgınlıqdan qaçmaq mı olar?!
Baxıram sulara həsrətlə.
Duyğularım hopmuş dalğalara,
Köpürür sular, çağlayır hiddətlə.

SONBAHAR KƏDƏRİ

Yonur tanrı mavi mərmərini göylərin
Saçılır qəlpələr torpağa.
İri şəhlər olur işıl-ışıl
Düşüncə otlığa.

Söndürdüm lampanı, ulduzlar
Birəm-birəm sayrışınca.
Uyumaq istədim, diksindim
Hardasa bir quş çığırınca.

Göylərdən saçılanlardan az olmadı
Qəlbimdən qopan parçalar.
Az deyildi bu dünyada mahnılarım,
Eşitmədilər, duymadılar!

DONMUŞ ÜRƏK

Son yaşıl yemini yeyir sərçə.
Donur sular soyuq yel əsincə.

Bir daha bulaqlar qaynayacaqmı?!
Dərələr boyunca axacaqmı?!

Sən ki istəməzsən donum, ey bahar!
Gəl ki ərisin ürəyimdə toplanan qar.

LİYU-ŞEN-HSÜ

(8-ci yüzillikdə yaşamışdır)

DAĞDAKI-KOMAM

Tükənir yol, buludların bitdiyi yerdə.
İncə addımlarla gedir sularla bahar.
Uçuşur havada kəpənəklər kimi
çiçəklər də;
Qanadlanır uzaqlara gözəl qoxular.

Komamın qapısı bir cığıra açılır.
Dörd yanım yaşıllıqdır; yarpaqlar
arasından
Məni salamlayan günəş, kitabıma
saçılır,
Gözəl naxışlar alır paltarım ondan.

VE-YİNQ-VU

(737-790?)

PAYIZGÜLÜ

Örtümü qırov çəmənləri,
Qalmaz ki güllərdən biri də,
Yalnız payızgülü çiçəklənər
Qoruyar gözəlliyini hələ də.

Artıq soyuqlar gücləndimi,
Dondumu son yarpaq da,
Yalnız payızgülü, yalnız o
Şaxtaya meydan oxumaqda.

Bir gün qopardım bir yarpağını
Şərabım içində olsun deyə.
Endim yol üstündə bir kəndə
Gecəni orda dincəlməyə.

Samandan tavanı altında bir damın
Şərabla keçirdik gecəmizi.
Az deyil sevinci bu dünyanın,
Bir kiçik şeylə sevindirə bilsək
qəlbimizi.

AXŞAM YAĞIŞI

Lİ-KAODAN AYRILIRKƏN

Çan səsləri gəlir Nankinq olan yerdən.
Çay üzərində narın-narın yağış yağır,
Əngin sularda qabarır küləkdən bir
yelkən,
Tutqun göy üzündə uçur bir quş
ağır-ağır.

Uzaqlarda görünməz olan çaydan
Yalnız tutqun bir yaşıl sezilməkdə.
Acıdır ayrılıq, gözyaşlarım
Damcı-damcı üstümə süzüləkdə.

- Çan: zəng -

ŞUTISUYA YAXIN SULARDA

Tutqun yaşıldır çay kənarı,
Çox sevdiyim, ürəyimcə.
Sıx yarpaqlar arasında sarıköynək
Ötər orda incə-incə.

Yağan yağışdan, axşamkən
Bahar suları qabarır.
Yox bir hənirti sahildə,
Tək bir qayıq yırğalanır.

BAY CÜ-İ

(772-846)

SƏRBƏSTLİK

Otururam kölgəsində şamın,
Gəzinirəm rahatca kənarında gölün.
Uzanıram, dururam könlümcə,
Sərbəst keçir bütün günüm.

İllər ötür birəm-birəm,
Saçlarıma get-gedə dən düşür,
Qəlbimin sevinci azalmadan
Ömrün günləri ötüşür.

Bildim təhqirin nə olduğunu,
Tanıdım haqsızlığı ömrümdə,
Qırdım zəncirini köləliyin,
Artıq öz ömrüm
öz əlimdə.

Şaftalı çiçəyi

DU MU

(803-852)

AYRILIQ

Şərablə keçdi gecəmiz, heç gülmədin,
Sanki donmuşdu sevgin ağrından.
Bir kədər vardı işığında şamın,
Gözündə yaş, söküldü dan.

Şaftalı çiçəyi

VE TSUANQ

(803-852)

TSANQTAYDA GECƏ DÜŞÜNCƏSİ

Yayılr gecəyə lavtanın yanıqlı səsi,
Bir kədər qasırğası var tellərində.
Yanır lampa. Şeypur səsi döyüشلərdən.
Uzaqlaşır yeni ay da göylərdə.

Yaban otlarının qoxusu. Gecə uzun.
Nədən gəlməz oldun ey dost, nədən?
Varmaz vətənə göndərilən məktublar
da,

Köçür güneyə doğru çölqazları
gecədən.

- Lavta: Telli çalğı aləti -

Şaftalı çiçəyi

TSANQ-Bİ

SEVGİLİM ÜÇÜN

Ayrılandan bəri uyqumda
Onu arayıram hər gecə,
Azıram yolumu çəpərlər boyunca
Çaşırım keçidlərdən keçdikcə.
Bahar gecəsində gəzən ay
Duyur məni,
İşıqladır yoluma səpələnmiş
Ağacların çiçəklərini.

ADSIZ BİR ŞAİRDƏN

QUQU QUŞUNA

Bayram günüdür yağış yağır,
Tarlalar zəngindir və yaşıl;
Ruzgar cücərən buğdaları oxşayır,
Bəndin kənarında otlar işıl-işıl.
Mənim də sənin kimi bir yuvam vardı,
Mən can atdıqca o çatılmaz ki!
Oxuma ey ququ quşu, oxuma!
Könlüm heç açılmaz ki!

VEN-TİNQ CÜN

(812-870?)

SONBAHAR YAĞIŞI

Yüksəlir yəşəm qabdan bükür qoxusu.
Süzülür gözyaşları qırmızı şamın,
Duyulur evdə artıq sonbahar.
Qalmadım qeydinə gözəlliyimin.
Sonsuzdur gecə, soyuqdur balışlar.

Oyandı çinar ağacı uyqudan.
Damla səsləri, keçmiş gecə yarıdan.
Yoxdur artıq bu həsrəti ovudan.
Yarpaqlarda damla səsi,
Pillələrdə və hər yanda damla səsi,
Cansıxıntısı sabaha dək, azalmadan.

CANQ-Cİ

AĞCAQAYIN KÖRPÜSÜ YANINDA

Soyuq göylərdən enirkən ay
Qarğalar birdən qarıldadı.
Balıqçıların uzaqda titrəyən işıqları
Sanki rahatsız bir yuxudadı.
Sahil boyu ağcaqayınlar
Ruhlar kimi boylanırlar.
Dağa yaxın monastırdan
Zəng səsləri ucalır,
Keçir üzərindən qayıqda oturmuş
yalnız adamın,
Dalır gecəyə ağır-ağır.

Şaftalı çiçəyi

ÇANQ-CİN

(768-830)

POŞAN MONASTIRINDA

Vardım monastıra, ilk işıqlar
Ağacların başındakən.
Yaşıl bir sabahdı, bir cığırla
Çiçəkli bir qarıya çatdım mən.

Uçurdu quşlar işıq dağda
Gölün aynasında bir dünya vardı;
Havada səssizlik, səssizlikdə zəng səsi
Nə gözəl hər yana yayılırdı!

LIU DSUNQ-YÜAN

(733-819)

QARLIQDA ÇAY

Artıq uçmaz oldu quşlar bütün
Tarlalarda.
Gizlədi yolları da, izləri də
Yağan qar da.

Oturmuş qayıqda yalnız bir qoca,
Gizləmiş başını iri bir papaq.
Balıq tutur kimsəsiz, susqunca.
Qar altında hər yan, ağappaq.

Lİ ŞANQ-YİN

(812-858?)

TÖKÜLƏN ÇİÇƏKLƏR

Yox otağında bir qonaq, bir hənirti,
Töküldü bağçaya çiçəklər

qucaq-qucaq.

Ördü yol üstünü, və axşamın
İşıqlarında nə gözəldi, nə uzaq!

Baxıram, heç olarmı süpürmək
bu çiçəkləri,

Ah dursaydı, keçməsəydi zaman!

Ömrünün sonuna vardı bahar,

Yalnız gözyaşlarıdır qalan!

RAHİBİN DAXMASI

Uzaq dağlar ardına enir günəş,
Rahibin daxmasına yolum gedir.
Tökülür yarpaqlar, indi o hardadır?!
Soyuq göy üzündən bulud keçir.

Qaralan axşamda görünür o,
Söykənmiş bir çəliyə, durğunca.
Boşunadır sevgim də, nifrətim də:
Bir toz zərrəsində bütün dünya!

ADSIZ ŞER

Qarşılaşmaq nə çətindir ah-
Daha da çətindir ayrılmaq.
Əssə də ruzgar narın-narın
Solacaq çiçəklər yarpaq-yarpaq.

İpək liflərini kəpənəkqurdu
Ölümüylə bitirər baharda.
Tükəndimi artıq gözyaşları,
Qalmaz ki ömrü şamın da!

Aynaya baxdınmı sabahları
Saçlarında görəcəksən dəni,
Qaraldımı göylər, soyuq ay
Dolduracaqdır gecəni.

Ölümsüz şənliklər adası, Penqlay
Deyil çox da uzaqlarda.
Bir də baxarsan ki mavi quş
Qonar qarşımıza orada.

- Penqlay və mavi quş, o biri dünyaya
işarədir. -

Şaftalı çiçəyi

BEŞ PADŞAHLIQ VƏ SUNQ
SÜLALƏLƏRİ:

(907-1279)

LI HSÜN

(855-930-cu illərdə yaşamışdır)

LOTUS GÖLÜNDƏ ÜZƏN QAYIQ

Oturmuş içində bir yığın qız
Gümüş ləpələrdə süslü qayıq
Lotus gölü boyunca üzüb gedir.
Ürkür qamışlar içində qoşa ördək,
Şən mahnıları artıq eşidilmir.

Lotus qoxuyur saçları, geyimləri,
Gülüşürlər, söykənmiş qayığa iki-bir.
Hansıdır onların ən gözəli?!
Bir lotus yarpağı dərir hər biri,
Kölgəsində axşam günəşindən
Qorunsun deyə yanan üzləri.

- Lotus: Bir çeşid zanbaq çiçəyi -

LI YÜ

(937-978)

RAHATSIZ GECƏ

Oyandı gecə ruzgar, onunla da
Dindi sonbahar yağışı bağçada.
Xışıldayır bambuq pərdəsinin
çubuqları.

Bir az qaldı şamdan da-
Titrəyir çaşqın alovu ruzgarda.
Duyulur su saatında zamanın
Axıb gedən damlaları,
Təbiət kimidir rüyalar da
Yox rahatlıq onlarda.

Dağlardan axan sular kimidir
Ömrü, günü insanın da,
Bir rüyadır qat-qarışıq,
bir an belə dayanmayan.
Bir dünyadır, yoxdur yolu,
Yalnız sərxoşluq yoludur onda olan!

NİYU HSI-Cİ

(930-cu illərdə yaşamışdır)

BAHARDA AYRILDIQ

Sürünürdü hələ dağlarda duman.

Ay bəzəmişdi gözəl üzünü.

Göydə yalnız bir neçə solğun ulduz
vardı.

İşiq gözyaşların yanaqlarından axırdı.

Ah nə qədər söyləsə də dodaqlarımız

Qəlbimizdəkilər söylənməz qalırdı.

İndi yollar var aramızda ah, yollar!

Bir torpaqımı yaşillanar,

Canlanar gözlərimdə yaşıl ipəkdən
ətəyin,

Bir otmu boylanar,

Dolar həsrətinlə ürəyim.

QU HSÜAN

(935-ci illərdə yaşamışdır)

HƏSRƏT

Hara çırpacaq bu sonsuz gecə mənə?
Nədən yazmaz oldun mənə?
Buydumu mənim də taleyim?
Artıq qarımı bağlayıram,
Qırıqlar ardında üzüm.
Bir azdan doğacaqdır ay, xəyalımda
Bilinməz uzaqlarda səni arayıram.
Qaçmaq istərəm bu buzlu balıqlardan!
Dəyişim deyə qəlbinlə sənə,
Çıxarmaq istərəm köksümdən qəlbimi,
Bəlkə duyasan ağrılarımı,
Bəlkə duyasan sevgimin dərinliyini.

Şaftalı çiçəyi

CANQ HSYEN

(990-1078)

BAHAR GECƏSİ

Bir cüt ördək yatır su kənarında.
Ay göründü buludların arasından:
Çiçəklər əyilmiş kölgələrinə.
Bu yalnız gecədə yanır lampam.
Hələ buludların yağışı yox.
Yalnız budaqlarda uğuldayır ruzgar.
Kim bilir yollar üstündə sabah
Nə qədər əzilmiş çiçəklər var!!

YEN ŞU

(991-1055)

SONBAHAR

Bahar getdi, yenə gəldi sonbahar.
Hara gedir bu gedənlər, varmı bilən?
Köçdü artıq qaranquşlar,
Soyuq şehlər düşür incə yanaqlarına
Orkide çiçəklərinin.
Səsləyirsən həsrətlə ardınca
Geri dönməz ki gedən xoş günlərin!

Sona vardı şənliklər, getdi qonaqlar da.
Pillələrdə yalnız səssizlikdir gəzən.
Söykənilirəm ağaca, boşdur artıq dünya.
Keçən ilin bu günü
yaxşımıydı bu gündən?
Sarı, quru yarpaqlar
Tökülür küləklərdən.

GÖL KƏNARINDA AXŞAM

Zümrüd kimidir gölün suyu, hava ilıq.
Bu günə bənzəyirdi onu gördüyüm
gün.

Kristal dəyər kimi yaşəmə
Bir mahnı oxudu incədən.
Açdı qollarını və oynadı
Qırmızı bir burağandı oynayınca,
Odlu qanadlara bənzədi paltarı
Qabardı, açılıb yumulunca.

Başımda şərəbdən bir duman,
Oturmuşam pillədə, səssiz bağçada.
Qoxuyur çiçəklər, batır günəş,
Gözəl xəyallara dalardıq bir zaman,
Çiçəklər içində; o dostlar harda?
Süzürəm kədərlə batan günü,
Varmı hələ onların yarısı,
Yoxsa bitirmiş çoxu ömrünü?!

LIU YUNQ

(1035-ci illərdə yaşamışdır)

SONBAHAR YALNIZLIĞI

Qabardır irmağı axşam yağan yağış,
Təmizləyir yuduqca hər nəyi.
Mavidir sonbahar göyləri yenə də.
Soyulur rəngli qabığı hər şeyin
Əlində soyuqların. Əsir ruzgar hiddətlə.
Bürçün ardında son işıqları günəşin.
İl qocalır, otlarlarda solur otlar.
Axır hər zamankı kimi böyük irmaq,
Sanki onda bir zamansızlıq var.

SUNQ Çİ

(998-1061)

BİR BAHAR GÜNÜ

Yaşıl bir xalı toxunur yanında evin.

Səsləyir qayığı ipək ləpələr.

İncə erkən dumanına bürünmüş

çinarların

Üzərindən ağ buludlar ötüşürlər.

Yaşillandı ərik ağacı,

Duyulunca bahar;

Hər bir budağında bir şənlik,

Hər bir tumurcuğunda bir sevinc var.

Nədir insan həyatı? - Sorursunuz,

Bir enişdir, bir yoxuşdur sevinci yox.

Bir gülüşə dəyişmək bir torba altunu.

Qızıllar, morlar içində batır günəş,

Qaldıraraq qədəhi yalvarıram, səsləyib

onu:

Bu çiçəklər dünyasında dayan bir az

günəş

Göstər bir daha o gözəl nurunu!

Şaftalı çiçəyi

TSENQ-KUNQ-LİYAN

(998-1078)

MONASTIRDA GECƏ

Buludlu dağ başı enir yastığıma.
Qaranlıq röyasında şamağaları dərədə.
Görmək istərəm göyə sıçrayan gümüş
dalğaları,
Axsın istərəm evimdə çay,
açıqdır pəncərə də.

Şaftalı çiçəyi

ME YAO-ÇEN

(1002-1060)

ÖLMÜŞ QIZIM ÇENQÇENQ ÜÇÜN

Əsdimi bahar yelləri
Qopar incə tumurcuq budaqdan.
Onun kimi oldun sən də
Ey sevimli qızım, açılmadan!
Nədən göylər bilməz oldu
Ana qəlbinin həsrətini?
Nədən duymadı ağrısını?
Nədən görməz oldu yanağında
O qurumaz gözyaşını?
Axan gözyaşı gildir-gildir
Ana südü kimidir.

Şaftalı çiçəyi

U YANQ-HSYU

(1007-1072)

DAĞLAR

Dağlarlayam bütün günü,
Başqadır hər gün onların halı.
Bir gün sevimli olur, bir gün sərt,
Adı varmı dağların? - Bilən hanı!

GÖL SAHİLİNDƏ BAHAR

Nədir gözəl, qayıqda oturmaqdan
Uzaqlaşaraq xəfifcədən?
Dalğalar yaşıl ipək kimi,
Qoxular duyular sahildən.
Yarar kürək suları,
Göl boyunca çalılıqdan
Mahnılar yüksəlir kən.

Dayandımı əsən külək,
Yatdımı dalğalar,
Cilalanmış, dəyərlı bir daş kimidir,
Dumduru aynadır sular.
Üzər qayıq qamışlıqda,
Su şırıltısı incədən.
Ürkər quşlar topa-topa
Sahilə doğru uçar birdən.

Şaftalı çiçəyi

VANQ AN Şİ

(1027-1086)

ÇAY KƏNARINDA

Ruzgar səpir çiçəkləri axan suya,
Ləpələr şırıldayır xəfifcədən.
Ovunur ağrılarım, dağlarda
Neyin səsi yüksəlirkən.

GAVALI ÇİÇƏKLƏRİ

Sallanır divardan gavalı budaqları
Bu soyuqlarda nə qərिbdir çiçəkləri!
Qar sanmaq olardı onları
Olmasaydı incə qoxuları.

Bilirəm hardadır qaynağı kədərlərin,
Bilirəm ağrılar gəlir hardan.
Bir təpə var,
Üstündə şamağaları.
Səssiz gecələrdə doğar ay
Saçılar ora soyuq işıqları.
Ötər illər, keçər zaman.

SƏRXOŞKƏN

Calandı üstünə dağların
Mürəkkəbi buludların;
Göydə dağılan incilər
Sahil üstə töküldülər.

Apardı buludlarla yağışı
Əsən ruzgar.
Köşkün önündə uzanır göl,
Göy altında başqa bir göy var.

RAHİB TSAN LİYAO ÜÇÜN

Gözəl dünyasınımi arayırsan şairliyin,

Qaçma səssizlikdən, qorxma

yalnızlıqdan.

Səssizlikdir açan sirli qapısını

duyğuların-

Yalnızlıqdır göstərən nə varsa

öz aynasından.

ƏKİNÇİ VƏ TORPAQ

Sanki ağ kəpənəklərdir yağan qar
Ağarır bütün çöllər və tarlalar

Əkinçi artıq əlindəki beli buraxır
Sobanın istisi yorğun qollarına axır.

Belindəki qurşağını sıx-sıx bərkidir
Qış torpağı da tam onun kimidir.

İsindimi, açıldımı havalar baharda
Səpəcək tarlasında toxumları o da.

Cücərdimi toxum, cücərəcək duyğuları
Torpaq gülümsünəcək üzünə arı-arı.

Ət rəngində torpaqla baş-başa qalacaq
Torpaq bir qadın kimi onun olacaq.

HUANQ TİNQ-CİYEN

(1045-1105)

BAHAR VƏ QARATOYUQ

Hara getdi bahar, bilən varmı?
Ardında bir iz qalmadı belə.
Kim bilir onun yerini?
Qaytara bilərmə onu mənə?

Getdi, bir iz buraxmadan!
Bəlkə görmüş onu qaratoyuq gedirkən!
Soruram baharın yerini ondan,
Cikkildəyir, onu anlaya bilərəm mən?!
Birdən qanadlanır, aparır ruzgar onu
Qızılgüllər üzərindən.

YANQ VAN-Lİ

(1127-1207)

KƏPƏNƏKLƏR

Taxta hasar boyunca bir cığır.
Çiçəklər tökülür torpağa.
Seyrəkdir bahar gününün kölgələri,
Ağaclar, yarpaqlar bənzəyir uşağa.

Gözəldir, uşaqlar oynayırkən,
Qaçırkən kəpənəklər ardınca gülərək.
Tərəvəz kərdisində uçur kəpənəklər,
Getdilər, uşaqlar tapın görək!

Şaftalı çiçəyi

KÖRPÜ YANINDA AXŞAM

Durğun sulara oynayır, tullanır balıq.

Qanadlanır ormana doğru

çığırır durna.

Yaşıl dağ başında yelkən açaraq

Uzaqlaşır bulud, yağmadan amma.

FAN-ÇENQ-DA

(1126-1193)

YOLÇU

Gəlib durdu yanında bulağın.
Tər və toz içində üst-başı,
Çöməlib yudu əl-üzünü, və su içdi.
Oturub dincəlsin deyə göstərdim ona
Qapımın önündəki daşı.
Qərib bir yolçudur dedim,
yorğundur,
Sərindir burda kölgəsi söyüdün
Yandırırkən günortanın günəşi.

QIŞ

Dayandı külək. Hava soyuq.
Uzaqlaşdı qayıq sahildən səssizcə.
Dörd yanım tərədir, qarlı meşə.
Yəşəm kimi səslənir kürək
suya dəydikcə.
Oyandım röyalardan birdən,
Donmuş suları görüncə.

Şaftalı çiçəyi

CANQ-LİYANQ-ÇEN

(1200-ci illərdə yaşamışdır)

KÖŞK

Kimindir bu köşk göl kənarında?
Qalın bir səssizlik hasarında.

Dururam bəzəkli qarının önündə.
Bunu döyməyə cəsarətimi var birində!

Divardan saçılır qucaq-qucaq çiçək
Varmı bir güc baharı gizlədəcək?

Şaftalı çiçəyi

HSYE YÜ

QIŞ RÖYASI

Kimsəsiz bir kənd. Əskidir və əyri
daxmaları.

Yanıb söndü artıq sobamda olan
Quru yarpaqlardan yaxdığım od.
Uğuldayır gecəkən damda külək.
Büzüşmüşəm mən soyuqdan.
Fəlakət çöxsə də canıma
Göylər kimi əngin və işıqdır qəlbim,
Kim inana bilər buna!

Şaftalı çiçəyi

YÜAN, MİNQ VƏ ÇİNQ SÜLALƏ-
LƏRİ:

(1271-1911)

Şaftalı çiçəyi

ÇEN FU

(1240-1303)

AXŞAM ÇANI

Dərin bir dərədə gözdən uzaq
Söykənmiş dağlara bir tapınaq.

Gizlənmiş bambuq ormanında
Yaban üzümlüyü dörd yanında.

Səslənir çan, susur çan
Yüksəlir dərədən duman.

Bulaqdan dönür rahib səssizcə
Durğun baxışları dərincə.

Küknar budaqlarından süzülən
damlalar
İncilərdir, zümrüd kimi rəngi var.

Dərədə son kərə səslənir çan.
Qapanır cırıltıyla tapınağın qapısı.
Artıq başlayır quşların yuxusu
Alır onları qoynuna orman.

- Tapınaq: Mə'bəd
Çan: Zəng -

Şaftalı çiçəyi

MA Cİ-YÜAN

(1265-1325)

SONU BU DÜNYANIN

Qurumuş yarpaqları xəstə ağacların.
Qarıldayır qarğalar axşamkən.
Yoxsul daxmaların qarşısında
Dar bir körpü altından axır bir su.
Buz kimidir hava yelin nəfəsindən.
Sönür batan günlə işıqları uzaqların.
Talanmış canı fəlakətdən
Ölgün bir at üstündə, tozlu yolda
Çatır bir insan sonuna bu dünyanın.

Şaftalı çiçəyi

QUNQ SU

(1270-ci illərdə yaşamışdır)

SAHİLDƏ GECƏ

Dalğalanırdı sular da ayın işıqları,
Uzanırdı qayığın sahildə.
İndi bir cüt durna durur qaranlıqda,
Qumlar üzərində,
qayığın olan yerdə.

Şaftalı çiçəyi

LİYU ÇİYU

(1421-ci illərdə yaşamışdır?)

DAĞ KƏNDİ

Bir yanında axar sular, bir yanında göl.
Dağlara doğru gedən cığır.
Bəlkə hələ uzaqlarda, ormanın
Görünməz yerində daxmalar vardır!

ÇENQ DO

(1488-1527-ci illərdə yaşamışdır)

HAMBAL

Ən yaxın tanışını palandırsa,
Ən yaxşı dostudur kəndiri.
Keçər günlər birər-birər,
Eynidir ağrılar, eynidir yükləri.
Eynidir keçdiyi uzun küçələr.
Bir az pulmu cibində var,
Bunu bir bəxtiyarlıq bilər.
Qaçar meyxanaya içər orda
Bir saatlıq yüklərini unudar!
Oyandımı, oyanar fəlakət də;
Sızlayar çiyindəki yaralar.
Ağrıların bir çarəsimi var?
Bir qucaq odundur, bir ovuc düyü,
Bununçünmü çəkilər bu acılar?!

SUN VEN-Çİ

(1550-ci illərdə yaşamışdır)

YOL ÜSTÜNDƏ BİR MƏZAR

Çılpaq bir dağın ayağından axır bir su.
Durmuşam, önümdə əski bir məzar.
Şamağaclarında axşam küləyinin
uğultusu.
Torpağa süzülən bulanıq damlalar.

Böyük işlər gördülər o şanlı kişilər,
İndi onlardan nə qalmış bu torpaqda?
Ulu padşahların məzar daşı
dinməzcə
Batan günəşin qanlı işıqlarına
baxmaqda.

Şaftalı çiçəyi

YÜAN HUNQ-DAO

(1568-1610)

SONBAHAR AXŞAMI

Röya içindəyəm yaşıl pərdənin
ardında.

Ay işıq gözləriylə baxır mənə.

Sordum nə zaman

səninlə görüşə bilərəm bir
daha!

-Nə zaman?- Gəl dedi ölümsüzlük
aləminə.

HSYE LUN DAO

(1605-1645)

CAVABSIZ SORĞU

Bir qəhrəman vuruşurkən bir gün
Yağmurlala fırtınada,
Bir yığın iyrənc soxulcan gördüm mən
Saraydan gələn arabada!

Kotana qoşulan öküz yenə də
Acını çalışacaq tarlasında?
Siçanlar hər gün bayram edir
Sarayın anbarının ortasında!

„Bu nədir, ey göylər bir de mənə?“
Qaldırıb başımı söylədim.
Çəkdi acıqlı buludları üzünə,
Bir söz belə dinləmədi.!

Şaftalı çiçəyi

YÜAN ME

(1716-1797)

BAHAR GÜNÜ

Şair bilər qədrini
Gözəlliyin dünyada.
Qırmızı çiçəkli budaqlar
Bahar yağışında
dumanda
İncə-incə qızarar.

Dağ döşündə durar bulud
Çimər doymadan günəşdə.
Onun kimiyəm
Mən də.

TAN Sİ-TUNQ

(1866-1898)

QAYIĞI QURTARAN OĞLAN

Uğuldayan quzey yeli
Darayır daşğın suları,
Bir an içində odlu, bir an,
Apardı qayığı dalğalar.
Ölüm qorxusunda içindəkilər:
Nə çığırmlar, nə bağırmlar!
Sahildə duran oğlan
Dartır kəndiri, dartır;
Qurtara biləcəkmə qayığı?!
Güclənir qasırga, yıxılır oğlan
Var gücüylə durur yenə.
Düşündükcə qayıqda onları
Qollarında gücü artır.

Yıxılır oğlan qumlara, durur yenə,
Qamçılایır onu fırtına.
Qan içində barmaqları,
Əlini doğramış kəndir.
Oğlan dartır kəndiri, dartır...
Qayıq yan alır sahilə,
İçindəkilər enir bir-bir!

Ağlama oğlan, ağlama!
Qanamış, doğranmış əlim deyə.
Bilirsənmi nələr görmüş gözlərimiz
Bu sular da?
Boğulmuşdur çığırtımız içimizdə!
Yaralanmış qanlı əlin olmasaydı
Çılğın sular pəncəsində
Yox olmuşduq indi biz də.

Şaftalı çiçeyi

ÇAĞDAŞ ÇİN ŞERİ

SU YİNSAN

(Doğ. 1906)

PÖHRƏLƏR

Buzla örtülmüş bir budaqda
Bircəcik bir pöhrə vardı,
Bir duyğu boylandı ürəyimdə:
Bu başlayan bir bahardı!

O ilk səsidir baharın,
O ilk qımılısıdır həyatın,
O ilk dişidir bir uşağın,
Və incəcik barmağıdır
Yırtaraq kağızını pəncərənin
Baxmaq istəyir eşiyə.

Bir səs dinləyirəm
Bir gülüş səsidir uzaqlardan;
Anıram uşaqlıq günlərimi:
Baxardılar divarın o tayından
İri gözlü qonşu qızları.

Buğlanır söyüd ağacları,
Gizlənir o buğlarda getdiyim yol;
Birdən batmaq olar yaşıllığa.

Sevincimdir otun göyərməsi,
Dinləyərcəsinə yağış səsini
Onun səsini də dinləyirəm,
Sonra ürəyimdə hiss edirəm.
Qoşulmaq istərəm dağlarla
Ömrünü bağlayan insanlara,
Yaşamaq istərəm
 əkdiyim ağaclarla.

Yaşıllansın ağaclarım,
Ötsün dağların vəhşi quşları,
Özümü rüyalar ölkəsində hiss edərəm
Duyunca üzümdə nəmli ruzgarı.

Şaftalı çiçəyi

SUN YİNQKSUAN

(Doğ. 1906)

OLMA YETKİN

Olma yetkin ömründə!
Ölgün olur, quruyur yetkin olan.

Dərmə budaqdan meyvəni,
Bir az acı, bir az şirin;
Bir az dəymiş və bir az da
dəyməmişsə.

Bir az ümid və gözləmə
olsun gərək,

Bilinməzlik və gizlilik
olsun gərək.

Dərsən onu
Gözləməyin də bitəcək.

Şaftalı çiçəyi

AH LONQ
(1907-967)

UŞAĞIN YUXUSU

Dedi erkən oyanırkən

Uşaq mənə:

Mən gedirdim, önümdə bir
körpü vardı,

Uçd birdən.

Əlimdə bir çiçək vardı, uçuq körpü

Durdu birdən.

KSİN Dİ

(Doğ. 1912)

SON SÖZ

Özümlə heç nə aparmıram,
Gözümdə yox heç nəyin dəyəri;
İstəyirsən sənin olsun
Bu dünyanın ən zəngin xəzinələri.
Yumuram gözlərimi
Ürəyim ümid dolu,
Yalnız sevgim qalsın məndən,
heç nə yox.

Unut məni!
Tək olurkən
Ağır yükdür xatirələr.
Bir gün gəl bağçaya,
Bax qızılgüllər üzərində
Qışdan artıq can qurtarmış
Qanad çalan kəpənəyə.

Şaftalı çiçəyi

FANQ YİNQ

(Doğ. 1914)

SEVGİ

Dolaşır sevgim dağda bir ağaca,
Qucaqlayıb onunla birləşirəm,
Sarılıram sıx-sıx köklərinə.

Yaşıllanır sevgim, bir ağac olur.

Qarışır sevgim dağda çaya,
Su oluram mən də, gülümsəyən
Sahilin kənarından axırıq biz.

Axaraq sevgim bir çay olur.

Şaftalı çiçəyi

LU Lİ

(Doğ. 1914)

MEYVƏ

Gedirəm tarlaya təkbaşına,
Soyunub paltarımla qayğıları
Dururam altında günəşin,
Bir ağacım
 kiçik və şən,
Budaqlarımdır qollarım,
Yarpaqlarımdır əllərim,
Ağ saçlarım çiçəklərim,
Qızıl meyvəmdir ürəyim.

Kim anlaya bilər bunu ah,
Duya bilən olarmı bunu?!
Dünyanı qamçılayan
Bu püskürən
Bu daşan çığırtını.

Bir çığırtı qalmış yalnız
Bu həyat deyiləndən,
Ağrıdansa əgər bu çığırtı
Nədən dəhşətlə dolur
Çığıran ağzı kimi
O iri və yuvarlaq gözlərinin
boş çuxurları?!
Titrəyir o kiçik gözbəbəkləri,
Titrəyir qırtlağı da, dili də,
Sanki bir çığırtı olmuş bir ömür,
Çığırırkən saçları tökülür,
Və yanır bu çığıran odda bədəni.
İtmiş bir gəncliyimi çığırır o?!
Acı bir taledənmi şikayət edir?!
Kim bilir bunu, kim bilir?!

Körpünün üstündə, körpünün altında
Ordakı otlarda, ağaclarda, köpüklü
dalğalarda

Əks edir bu çığırtı,
Çığırır onunla da
Nə varsa göylərdə,

Nə varsa torpaqda,
Sarsılır, ağrılarla dolur hər nə,
Ağrılar sarır buludları, işığı,
İrmağı, qayalıq sahili,
Yelkəni,
Ağrılar sarır üfqü.
Çığırın bir ömrün ağrısı
Doldurmuş hər nəyi.

Bu çığirtını duymadan
Keçir körpünün üstündən
İki adam.
İki qaraltıdır sanki özləri də,
Əyinlərində qara sürtükləri var,
Başlarında qara silindirilər,
Göylə yer arasında səslənən
Bu çığirtını heç eşitmədən
Bu çığırın insanı belə görmədən
Körpünün üstündən keçirlər.

PENQ YANYIAO

(Doğ. 1920)

ÖZ EVİNDƏ

Öz evini itirmiş bir devrimçi insana

Arxasında daşıyar ilbiz ufaq evciyini
Bir an burda olar, bir an orda.
Bu geniş dünyada yoxdur ki onun
Öz torpağı bir əl boyda!

Bu evcikdən başqa heç nəyi yox,
Ona öyrəşmişdir, alışmış ona,
Ayırmaq olmaz ki ondan da onu,
Onun bir parçasıdır yapışmış ona.

Bunca kiçikdir o, bunca kimsəsiz,
Hər bir yol üstündə durur təhlükə.
Özüylə birlikdə bu evciyi də
Bir gün bir ayaqla əzildi bəlkə!

Bir kobud ləzzətmi, kim bilir!
Yoxsa bir qaba həvəs oldu nədən;
Bir sarsağın əli törətdi bu fəlakəti
Əzib dağıtdı evciyi düşünmədən!

Açılıb büküldü, yığılıb qaldı o,
Sərildi bütün varlığı göz önünə,
Ən yaxınlarında duydu ölümü
Yaralar düşdü bir-bir hər yerinə.

Bir cılız qum belə ağrıtdı onu,
Bir tikan kimi duydu bir otu bədənində.
Yaralar aldıqca bərkidi canı,
Sınaqlar artdıqca gücləndi də.

İnsan itirir kən öz evində rahatlığını
Bəlkə bu bir qurtuluşa yol açmaqdır!
Alışır insan bə'zən ağır bir həyata,
Və çətin sərbəstcə yaşamaqdır!!!

Şaftalı çiçəyi

TSENQ MİN

(Doğ. 1920)

SƏNİNLƏYƏM

Müqəddəs Beş Dağların üzərində
Yellər əsən günə dək,
Yanıdayam, sənirləyəm;
Körfəzin mavi köksündə buludlar
Əks edən günə dək,
Yanıdayam, sənirləyəm;
Qışda ağ kələmlərinin yaşıllığı,
Yayda bibərlərinin al-qırmızılığı
Sinmişdir altına dərimin;
Axar qanımda şirin və duzlu suları
Qayalardan qaynayan bulaqlarının,
Və dənizlə qucaqlaşan körfəzinin.
Daş ormanındandır sümüklərim,
Göy gölünün sularındandır ürəyim;
Vuyi dağlarının ayağından gəlib keçən
O sıx dumanlarındandır düşüncələrim.
Bütün bunlar olan günə dək
Yanıdayam, sənirləyəm.
Yox ki məni səndən qopara biləcək,
Sən nəfəsim də ey vətən!
Sənin qoynunda bitəcək.

- Daş ormanı: Çinin güneyində bir yer adı.
Göy gölü: Çinin quzeyindəki dağlarda bir göl. -

Şaftalı çiçəyi

NİU HAN

(Doğ. 1923)

QAYIT MARAL!

Uzaqlardan
Çox uzaqlardan
Qaçaraq
Qumral-qırmızı bir maral gəlir,
Sıçrayaraq uçarcasına,
Keçir ortasından
qızıl sünbül tarlaların.

Dayanmış inanmadan baxır ona
Yol üstündə insanlar da,
Kiminin gözlənilməz
bir sevinc var baxışında,
Kiminin bir heyranlıq,
Kimininsə bir qayğı.

Ey uzaqlardan qaçaraq
Gələn maral!
Nədən bunca gözəl
və qıvrıqsan?
Nədən bunca safürəkli
Və hər suçdan
sən irəqsən?

Şaftalı çiçəyi

Nədən buraxdın dağlardakı
o sıx ormanını?
Təpənin ayağında
Kolluqlar arasında,
Əllərində odlu silahları
Ovçular durmuşlar marığa.

Ey uzaqlardan gələn maral!
Qayıt aman,
Qaç uzaqlara buralardan!

Şaftalı çiçəyi

QONQ LİU

(Doğ. 1927)

UTANCAQ ARZU

Gələr ceyran ölüşlərə ürkək-ürkək,
Oxşaya bilməz ki
 ən sevimli bir əl onu,
Qaçar, uzaqlarda gizlənərək,
Ona bənzər bu utancaq arzum da.

Sonra mən qalaram və bir də bu
Ağrılarla dolu ürəyim,
Qorxaqlıqdır günahım, bilirəm,
Daha nə gizləyim!

LUO LUO

(Doğ. 1927)

SƏSSİZ GƏLƏRƏM

Səssiz gələrəm, səssiz gedərəm,
Ormanda duyulmaz bir külək kimi,
Bir incə yarpaq belə titrəmədən,
Bir körpə ot belə diksinmədən.

Səssiz gedərəm, səssiz gələrəm,
Bir qaya yarığında süzülən
damla kimi,
Ürkütmədən belə ötən bir
arıquşunu,
İncitmədən belə
bir kəpənək qanadını.

Bir səlam belə əsirgəsən, gələrəm,
Xəfif bir külək kimi duyulmadan.
Saxlamaq istəsən də belə, gedərəm,
Axar sular kimi durmadan.

Bir cüt yaşıl yarpaq çıxacaq
gövdəmdən,
Dinləyəcək baharda əsən ruzgarı.
Boy atdıqca, artacaq gücüm də,
Dələcək üstümdə qarlı buzları.

Sonra çiçəklərim işıl-işıl, rəng-rəng,
Gözəl və incə olacaq hər ləçək.
Sevən bir arı uçacaq yörəmdə,
„Ah nə gözəlsən!“ Söyləyəcək.

Oxşayır bu sözlər ruhumu mənim,
İnanıram onun sözlərinə.
Verirəm könlümü, sevirəm mən də,
Dumduru bal olsun bu həyat mənə.

Yellər sovuracaq toxumlarımı bir gün,
Aparacaq özüylə çox uzaqlara.
Dönərəm qoynuna yenə torpağın,
İnanıram gələcək gözəl bahara.

Şaftalı çiçəyi

LİU ÇANQYUAN

(Doğ. 1932)

SƏN YATIRSAN

Tsaq Tsiksin xanımın xatirəsinə

Sən yatırsan
Sən yatırsan
Xəfifcə enən gözqapaqların
Qırdı gözlərində uyqusunu
Yüz min insanın.

ŞAO-YANKSIANQ

(Doğ. 1933)

HAVA ÜÇÜN ŞER

Sən durduqca, göz vuracaq ulduzlar da,
İşıl-ışıl dalğalar da,
Sən mənim dumduru dostumsan,
Səni görmək olmasa da
Sən hər yanda varsan.

İşıq məndən uzaqdakən,
Mən qalırkən qaranlıqda,
İnsanlar da varılmaz olunca,
Yalnızlığı ta içimdə duyunca,
Səndin yuxusuz gecələrimdə
Aldığım hər nəfəsimdə.

Boğulan anlarımda belə
Sən məni yalnız buraxmadın,
Burnumun qanadlarında
duydurdun özünü,
Aslanırkən həyatım incə bir sapdan
Uzaq olmadın məndən bir an.

Səni bulandırmaq istəyirkən
O kirlə zindan,
Sən oxşadın sərin nəfəsinlə
yanaqlarımı,
Doldurdun qəlbimi ümidiylə,
Dənizdən əsən duzlu və nəmli
küləklərin,
Və ormanlarla bozqırların
üzürində gəzən
Mavi dumanların.

Yeridim küçələrdə yalnızca,
Görürkən fənərlərin işığında
Salxımsöyüdlərin budağında çiçəkləri
Sandım ki ancaq bir səhnədir,
İnanmadım gerçək olduğna,
Birdən bir inam gülümsədi ürəyimdə
Sən gətirincə mənə baharla
Yasəmənlərin qoxusunu.

Səni görmək çətinsə də
Sən hər yerdəsən,
Bir söz söyləmədən, hər zaman
mənimpləsən.
Tək qoyar məni bir gün kölgəm də
Sən ancaq məndən ayrılmazsan,
Mən ancaq səndən ayrılmaram,
Sən hər zaman mənimpləsən, bilirəm
Mən hər zaman sənənləyəm.

LIU TSANQIU

(Doğ. 1935)

BUZ DƏRƏSİNDƏ

Yalnız ağ qalmış bütün rənglərdən.
Qarla buz altında hər nə bir olmuşdur.
Hamar və əngin qar üzərində günəşin
Solğun işıqları donmuşdur.

Bu ölüm deyil, bir aradır ancaq.
Bu soyuqlar həyatın gücünü
qoruyacaqdır.
İtirsə də dörd fəsil hər bir izini,
Xəyal göyündə ulduzlar
qucaq-qucaqdır.

Bəlkə tarix milyon illərcə
unutmuş bu dərəni.
Sonra bir gün burda ayaq izləri
göründü.
İsti nəfəslər ağızlarda dönər çiçəyə,
Burda həyatın ürəyi döyünür indi.

Şaftalı çiçəyi

QU-ÇENQ

(Doğ. 1956)

DƏNİZDƏ

Yanımda qarmağım yox,
Yox başımda hiylə də,
Ürəyimlə gəlmişəm.
Sonsuz dəniz sularında
Nə söyləmək olar ki
Səni sevirəmdən başqa!
Mənimlə gələcəklər
Sahilə balıqlar da.

Şaftalı çiçəyi

VANQ YİAKSİN

(Doğ. 1957)

BOŞLUQ

Dağları çəkədin və buludları.

Nədənsə dayandın uzun-uzun
Qoya bilmədin fırçanı bu boş yerə.

Bəlkə qorxdum
Oyatmaq istəmədin
Təpmaca içində bu təpmacanı,
Röya içində bu rəyanı!

Sən bir addım geri çəkilibkən
Uzatdı qoşa qollarını
Şamağacı bu boşluğa.

Şaftalı çiçəyi

Kitabı hazırlayan:
Fərhud Nayebi

Redaktə edəni:
Nəzirə Merqati

Qaynaqlar:
Almancadan